लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

जिरी नगरपालिका, दोलखा

आर्थिक वर्ष २०८१/८२

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

जिरी नगरपालिका, दोलखा

आर्थिक वर्ष २०८१/८२

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

दूरदृष्टि (VISION)

जवाफदेहिता, पारदर्शिता र निष्ठा प्रवर्धन गर्ने विश्वसनीय सार्वजनिक संस्था

(Be a Credible Public Institution in Promoting Accountability, Transparency and Integrity)

गन्तव्य (MISSION)

स्वतन्त्र एवम् गुणस्तरीय लेखापरीक्षण सेवा प्रदान गर्ने

(Provide Independent and Quality Audit Service)

मूल्य मान्यता (Core Values)

स्वतन्त्रता	*(Independence)*
निष्ठा	*(Integrity)*
पारदर्शिता	*(Transparency)*
जवाफदेहिता	*(Accountability)*
व्यावसायिकता	*(Professionalism)*

महालेखापरीक्षकको भनाइ

नेपालको संविधानको धारा २४१ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको लेखा कानुन बमोजिम नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्यसमेतको विचार गरी महालेखापरीक्षकबाट लेखापरीक्षण हुने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा २ मा महालेखापरीक्षकले प्रत्येक स्थानीय तहको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी अलग अलग लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्न सक्ने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण गर्दा लेखापरीक्षण ऐन, २०७५, नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान, लेखापरीक्षण मार्गदर्शन, स्थानीय तह लेखापरीक्षण निर्देशिका, महालेखापरीक्षकको वार्षिक लेखापरीक्षण योजना र स्थानीय तहसँग सम्बन्धित ऐन, नियमलाई आधार लिइएको छ। सोहीबमोजिम स्थानीय तहको २०८१।८२ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्दा देखिएका बेहोरा उल्लेख गरी प्रारम्भिक प्रतिवेदन जारी गरिएकोमा सो उपर प्राप्त प्रतिक्रियासमेत सम्बोधन गरी राय सहितको प्रतिवेदन जारी गरिएको छ।

वित्तीय विवरणको शुद्धता, प्रचलित कानुनको परिपालना, राजस्व प्रक्षेपण तथा बजेट निर्माण, योजना तर्जुमा एवं कार्यक्रम कार्यान्वयन, खरिद व्यवस्थापन तथा विकास निर्माण, सार्वजनिक सेवा प्रवाह, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, आन्तरिक आय परिचालन, जनशक्ति व्यवस्थापन, जिम्मेवारी एवं जवाफदेहितालगायतका विषयहरूको अध्ययन, विश्लेषण तथा मूल्याङ्कन गर्नुका साथै स्रोत साधनको प्राप्ति, उपयोग एवं परिचालन सन्दर्भमा मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिता समेतलाई दृष्टिगत गर्दै कार्यान्वयनयोग्य सुझाव प्रदान गरी सुशासन कायम गर्न सहयोग गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ।

सबै स्थानीय तहको स्थलगतरूपमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी लेखापरीक्षणको क्रममा देखिएका बेहोरा उपर स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा जिम्मेवार कर्मचारीहरूसँग छलफलसमेत गरिएको छ।

यस वर्ष सामान्यतया स्थानीय तहमा कार्यसम्पादनका लागि आवश्यक कानुन निर्माण पूर्ण रूपमा नभएको, विद्यमान कानुनको पूर्ण परिपालना हुन नसकेको, बजेट अनुशासन कमजोर रहेको, आन्तरिक आय न्यून रहेको, करदाताको अभिलेख व्यवस्थित नभएको, आन्तरिक आयलाई व्यवस्थित गर्न नसकिएको, प्रशासनिक खर्चमा वृद्धि हुँदै गएको, योजनालाई खण्डीकृत गरी कार्य गर्ने गरेको, वर्षान्तको खर्च उच्च रहेको, आयोजनाको प्राथमिकीकरण गरेर बजेट विनियोजन नभएको, निर्माणको सुनिश्चितता नभएका आयोजनाहरूको समेत विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरिएको, जटिल प्रकृतिका कार्यहरूसमेत उपभोक्ता समितिबाट गराएको, जनशक्ति व्यवस्थापन हुन नसक्दा सेवा प्रवाह प्रभावकारी हुन नसकेको, स्वीकृत दरबन्दी बेगरका कर्मचारीसमेत करारमा नियुक्ति गरेको, सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख तथा संरक्षण र उपयोग प्रभावकारी रूपमा हुन नसकेकोले आन्तरिक नियन्त्रण र लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन एवं बेरुजु फस्यौंटमा सुधार गर्नुपर्ने लगायतका बेहोरा देखिएका छन्।

लेखापरीक्षणबाट उल्लेख गरेका बेहोराको समयमा नै फस्यौंट तथा सुझावहरूको कार्यान्वयनबाट वित्तीय अनुशासनमा अपेक्षित सुधार गरेर स्थानीयतहबाट हुने विकास निर्माण तथा समग्र कार्यसम्पादन र सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।

अन्तमा, स्थानीय तहको लेखापरीक्षणमा सहयोग पुऱ्याउने पदाधिकारी तथा कर्मचारी लगायत सबै सरोकारवाला प्रति आभार व्यक्त गर्दछु। साथै लेखापरीक्षण कार्यमा संलग्न कर्मचारीहरूमा समेत विशेष धन्यवाद व्यक्त गर्दछु।

(तोयम राया)

२०८३ वैशाख **महालेखापरीक्षक**

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
Office of the Auditor General
प्रादेशिक लेखापरीक्षण महानिर्देशनालय,बागमती प्रदेश
काठमाडौं

प.सं.:2082/83 मिति : २०८३-१-३०
च.न :APPROVED/FAR/2081-82/LOC/352

श्रीमान् नगरप्रमुखज्यू,
जिरी नगरपालिका,
नगरकार्यपालिकाको कार्यालय, दोलखा।

विषय - लेखापरीक्षण प्रतिवेदन सम्बन्धमा ।

लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा (२) बमोजिम त्यस पालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी तयार गरिएको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन यसैसाथ संलग्न गरी पठाइएको व्यहोरा जानकारीका लागि अनुरोध छ।

(घनश्याम काफ्ले)
नायब महालेखापरीक्षक

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
Office of the Auditor General
प्रादेशिक लेखापरीक्षण महानिर्देशनालय,बागमती प्रदेश
काठमाडौं

प.सं.:2082/83 मिति : २०८३-१-३०
च.न :APPROVED/FAR/2081-82/LOC/352

श्रीमान् नगरप्रमुखज्यू,
जिरी नगरपालिका, नगरकार्यपालिकाको कार्यालय,
दोलखा।

विषयः लेखापरीक्षण प्रतिवेदन।

१. कैफियत सहितको रायः

हामीले त्यस नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन, बजेट तुलनात्मक विवरण, स्थानीय संचित कोषको वार्षिक आर्थिक विवरण र त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरू समावेश भएको एकीकृत वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण गरी रायसहितको प्रतिवेदन पेस गरेका छौँ।

हाम्रो रायमा, यस प्रतिवेदनको कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार खण्डमा उल्लेख भएका विषयले पार्ने असर बाहेक,पालिकाबाटपेस भएको २०८२ आषाढ मसान्तसम्मको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत एवं वार्षिक प्रतिवेदन, बजेटको तुलनात्मक विवरण, स्थानीय सञ्चित कोषको वार्षिक आर्थिक विवरण त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरूसमावेश भएको स्थानीय तहको एकीकृत वित्तीय विवरणले नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (नगदमा आधारित) र आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन तथा प्रचलित कानुनबमोजिम सारभूत रूपमा सही र यथार्थ अवस्था चित्रण गर्दछ।

२. कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधारः

२.१. महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत नेपाल सार्वजनिक क्षेत्रलेखामानको ढाँचामा वित्तीय विवरण तयार गर्नुपर्नेमा यस पालिकाले तयार गरेको वित्तीय विवरणमा अन्तरसरकारी अख्तियारीको कारोबार समावेश गरेको छैन।

२.२. नगरपालिकाको आय र व्ययतर्फ रु. १ अर्ब १३ करोड ८९ लाख ९९ हजारको लेखापरीक्षणबाट रु. ९४ लाख ३१ हजार बेरुजु देखिएकोमा प्रतिक्रियाबाट रु. ८ लाख ४३ हजार सम्परीक्षणभई असुल गर्नुपर्ने रु. १ लाख २४ हजार, प्रमाण कागजात पेस गर्नुपर्ने रू. २५ लाख ९५ हजार र नियमित गर्नुपर्ने रु. ५८ लाख ६९ हजार गरी जम्मा रु. ८५ लाख ८८ हजार बाँकी रहेको छ। गत वर्षसम्म कायम बेरुजू रु. १४ करोड २० लाख ४८ हजार रहेकोमा यसवर्षको रु. ८५ लाख ८८ हजार थपसमेतहालसम्म अद्यावधिक बेरुजु रु. १५ करोड ६ लाख ३६ हजार बाँकी रहेको छ। बेरुजु वर्गीकरण, अद्यावधिक बेरुजु स्थिति र बेरुजु सम्परीक्षणको बेहोरा यसैसाथ संलग्न छ।

२.३. आम्दानी तथा खर्चको स्रेस्ता नगदमा आधारित लेखा प्रणाली अवलम्बन गरेकोले नगरपालिकाको पेस्की बाहेक सम्पत्ति तथा दायित्व यकिन हुने कुनै जानकारी खुलाएको छैन। हाम्रो लेखापरीक्षण कार्य नेपालको संविधान, लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेका सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड,मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुनबमोजिम गरिएको छ। वित्तीय विवरण तयार गर्ने स्थानीय तहसँग हामी स्वतन्त्र छौँ। त्यसैगरी स्वीकृत आचारसंहिताको पालना गरी कार्यसम्पादन गरेका छौँ।लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त गरेका लेखापरीक्षण प्रमाणहरू हाम्रो राय व्यक्त गर्ने आधारका लागि पर्याप्त र उपयुक्त छन् भन्ने कुरामा कार्यालय विश्वस्त छ।

३. अन्य बेहोराः

लेखापरीक्षणबाट ऐन नियमको परिपालना, आन्तरिक नियन्त्रण व्यवस्था, स्थानीय वित्त व्यवस्थापन,सम्पत्तिको संरक्षण, स्रोत साधनको प्राप्ति र उपयोग, शासकीय प्रवन्ध, स्रोत सुनिश्चितता र बजेट व्यवस्थापन र विकास प्रशासन र सोको कार्यान्वयन, अनुदान वितरण तथा अनुगमन, सेवा प्रवाह, स्थानीय प्रशासन, जवाफदेहिता र सुशासन लगायतका विषयमा सुधार गर्नुपर्ने देखिन्छ।

४. वित्तीय विवरण उपर व्यवस्थापन र लेखा उत्तरदायी अधिकृतको जिम्मेवारीः

नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानबमोजिम सही र यथार्थ हुने गरी वित्तीय प्रतिवेदन तयार गर्ने तथा जालसाजी वा अन्य गल्तीका कारण वित्तीय प्रतिवेदन सारभूतरूपमा गलत आँकडारहित स्वरूपमा बन्ने गरी आवश्यक आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली लागू गर्ने जिम्मेवारी स्थानीय सरकारमा रहेको छ। नगरकार्यपालिका, प्रमुख र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत नगरपालिकाको वित्तीय प्रतिवेदन प्रक्रियाको अनुगमनका लागि जिम्मेवार रहेका छन्।

५. वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षणउपर लेखापरीक्षकको जिम्मेवारीः

वित्तीय प्रतिवेदन समग्रमा जालसाजी वा त्रुटिका कारण सारभूत रूपमा गलत आँकडा रहित रहेको छ भनी यथोचित आश्वस्तता प्राप्त गरी राय सहितको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो।लेखापरीक्षणमा यथोचित आश्वस्तताले उच्च स्तरको आश्वस्तता प्रदान गरेको हुन्छ। लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेको नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मान, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुन बमोजिम लेखापरीक्षण कार्य सम्पादन गरिएको छ। यसरी लेखापरीक्षण गरिएको अवस्थामा समेत आन्तरिक नियन्त्रण र वित्तीय प्रतिवेदनको प्रकृति, लेखापरीक्षणका विधि तथा लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न लागेको समय जस्ता लेखापरीक्षणका अन्तर्निहित सीमाहरूका कारण वित्तीय विवरण वा आर्थिक कारोबारमा भएका सबै प्रकारका जालसाजी वा त्रुटि पत्ता लाग्न सक्ने निश्चितता हुदैन। वित्तीय विवरणका उपयोगकर्ताले सामान्यतया गर्ने आर्थिक निर्णयमा फरक पार्ने अवस्था देखिएका जालसाजी वा त्रुटिका एक वा समग्र सूचनालाई सारभूत रूपमा गलत आँकडा मानिएको छ।

(घनश्याम काफ्ले)
नायब महालेखापरीक्षक

बेरुजु वर्गीकरण

चालु वर्षको बेरुजु

प्रारम्भिक बेरुजु			प्रतिक्रियाबाट सम्परीक्षण			प्रतिक्रियाबाट थप बेरुजु रकम	बाँकी बेरुजु			बेरुजु						
										असुल गर्नु पर्ने	नियमित गर्नुपर्ने					पेस्की
दफा संख्या		रकम	दफा संख्या		रकम		दफा संख्या		रकम							
सैद्धान्तिक	लगती		सैद्धान्तिक	लगती			सैद्धान्तिक	लगती		असुल गर्नु पर्ने	अनियमित भएको	प्रमाण कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा	पेस्की
७०	१४	९४,३०,६४२	०	८	८,४२,९५६	०	७०	६	८५,८७,६८६	१,२४,०७१	५८,६८,५१३	२५,९५,१०२	०	०	८४,६३,६१५	०

अद्यावधिक बेरुजू स्थिति

जिल्ला	गत वर्ष सम्मको बाँकी	समायोजन	यो वर्ष सम्परीक्षण	बाँकी बेरुजु	यो वर्ष सम्परीक्षणबाट कायम बेरुजु	यो वर्षको बेरुजु	कुल बेरुजु बाँकी
दोलखा	१४,२०,४८,०७४	०	०	१४,२०,४८,०७४	०	८५,८७,६८६	१५,०६,३५,७६०

बेरुजु सम्परीक्षणको विवरण

क्र.सं	आर्थिक वर्ष	बेरुजुको दफा	बेरुजुको व्यहोरा	सम्परीक्षण भएको रकम
प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपरको प्रतिक्रियाबाट सम्परीक्षण भएको				
१	२०८१/८२	५९	वीमा भुक्तानी :	३६,९३६
२	२०८१/८२	४०	भरपाई पेश नभएको:	५,८०,००८
३	२०८१/८२	३९	निर्णय भन्दा बढी प्रोत्साहन भत्ता भुक्तानी:	७८,१४२
४	२०८१/८२	५३	दोहोरो भत्ता :	१,४७,८७०
जम्मा				८,४२,९५६
जम्मा				८,४२,९५६

जिरी नगरपालिका, दोलखा

(८०३२३४०१३००)

जिरी नगरपालिका , दोलखा

परिचय

१ **परिचयः**

(क) कार्यालय परिचय :- स्थानीय नेतृत्वको विकास गर्दै स्थानीय शासन पद्धतिलाई सुदृढ गरी स्थानीय तहमा विधायिकी, कार्यकारीणी र न्यायिक अभ्यासलाई संस्थागत गर्न स्थानीय सरकारको संचालन गर्ने उद्देश्यले यस जिरी नगरपालिकाको स्थापना भएको हो । स्थानीय सरकारले संचालन गर्ने कार्यमा सहकारिता, सह–अस्तित्व र समन्वयलाई प्रर्वद्धन गर्नु र स्थानीय सरकारका काममा जनसहभागिता, उत्तरदायित्व, पारदर्शिता सुनिश्चित गरी नागरिकलाई गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्नु यस नगरपालिकाको उद्देश्य रहेको छ । यस पालिका अन्तर्गत ९ वडा, ४८ सभा सदस्य, २११.२५ वर्ग किलोमिटर क्षेत्रफल तथा १६,१०९ जनसंख्या रहेको छ ।

(ख) लेखापरीक्षणको उद्देश्य :- लेखापरीक्षण गरिने निकायको वित्तीय विवरण तथा कारोबारको परीक्षण गरी उचित आश्वस्तता (Reasonable Assurance) प्रदान गर्नु वित्तीय लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो । यस कार्यालयको आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को सबै प्रकारका आर्थिक कारोबारको परीक्षण एवं प्रचलित कानुनको परिपालनाको मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ।

(ग) लेखापरीक्षणको क्षेत्र र अवधि :- यस कार्यालयको विनियोजन, राजस्व, धरौटी, कोष तथा अन्य आय-व्यय, मौज्दात हिसाब, वित्तीय व्यवस्थापन, कार्यक्रम सञ्चालन, जिन्सी व्यवस्थापन, जनशक्ति व्यवस्थापन तथा सेवा प्रवाह लगायत आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा सञ्चालित क्रियाकलापलाई लेखापरीक्षण क्षेत्रमा समावेश गरिएको छ । स्थलगत लेखापरीक्षणको अवधि २०८२।५।२ देखि २०८२।५।५ सम्म रहेको छ ।

(घ) लेखापरीक्षण विधि :- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा कार्यालयले स्वीकृत गरेको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजनाका आधारमा निकायको आन्तरिक नियन्त्रणको परीक्षण तथा विश्लेषणात्मक र विस्तृत परीक्षण विधि अवलम्वनबाट लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । लेखापरीक्षण गर्दा देखिएका बेहोरा सम्बन्धमा कार्यालय प्रमुख तथा लेखा प्रमुख लगायतका पदाधिकारीहरूसँग छलफल सम्पन्न गरी कायम भएका बेहोराहरू यस प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छ ।

(ङ) लेखापरीक्षणको सीमा :- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड, २०७७ तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले नेपाल लेखापरीक्षण व्यवस्थापन प्रणाली (NAMS) अवलम्बन गरी स्वीकृत भएको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजना, लेखापरीक्षण गरिएको निकायबाट पेश भएका लेखा एवं सोसँग सम्बन्धित कागजात, विवरण, लिखित प्रतिनिधित्व पत्र, लेखापरीक्षण अनुबन्ध पत्र समेतको आधारमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । आम्दानी तथा खर्चलाई नतिजासँग तुलना गरी विश्लेषण गर्नका लागि पर्याप्त भौतिक एवं स्थलगत अवलोकन गर्न भौगोलिक कठिनाइ, समय सीमा, स्रोतको उपलब्धता, प्रमाणको प्रकृति तथा पहुँच जस्ता अन्तर्निहित जोखिमहरु सीमाको रुपमा रहेका छन् । सारभूत रूपमा उल्लेखनीय नदेखिएका बेहोरालाई प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छैन ।

(च) आर्थिक कारोबारको स्थिति :- पालिकाको आय – व्ययतर्फ रु. १अर्ब १३ करोड ८९ लाख ९९ हजार २७३.३६ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ । सो को विस्तृत विवरण अनुसूची -१ मा संलग्न छ ।

(छ) लेखापरीक्षणको क्रममा असुली :- लेखापरीक्षणको क्रममा निम्नानुसारको रु. ४,८४,०१८ असुल भई सम्बन्धित राजश्व खातामा दाखिला प्रमाण पेश भएको छ ।

भौचर नं	मिति	बैक	वापत	रकम
८६५९००२	२०८२।५।१८	नेपाल बैंक लिमिटेड संघ	तलब	१४५१३
८६५९२०२	२०८२।५।१८	नेपाल बैंक लिमिटेड संघ	तलब बढी निकासा विद्यालय	७३४५
८६५९२०६	२०८२।५।१८	नेपाल बैंक लिमिटेड संघ	तलब बढी निकासा विद्यालय	५२१९९
८५८७७१५	२०८२।५।१८	नेपाल बैंक लिमिटेड संघ	शिक्षक पोषाक बढी निकासा	१००००
८५८७७१७	२०८२।५।१८	नेपाल बैंक लिमिटेड संघ	तलब बढी निकासा	४०१६
८६५९२०४	२०८२।५।१८	नेपाल बैंक लिमिटेड संघ	दिवा खाजा बढी निकासा	२७७६६
८६५९२०३	२०८२।५।१८	नेपाल बैंक लिमिटेड संघ	दिवा खाजा बढी निकासा	२२२०
६५९२९३	२०८२।५।१८	नेपाल बैंक लिमिटेड संघ	कर दाखिला	१६५०
८६५९०३५	२०८२।५।२३	नेपाल बैंक लिमिटेड संघ	भ्रमण भत्ता बढी	६३००
८६५९०३६	२०८२।५।२३	नेपाल बैंक लिमिटेड संघ	भ्रमण भत्ता बढी	४५००
७७४	२०८२।५।२२	स्थानीय बेरुजु खाता	बैठक भत्ता बढी	२७००
७७५	२०८२।५।२२	स्थानीय बेरुजु खाता	बैठक भत्ता बढी	८५०
७४१	२०८२।५।२२	स्थानीय बेरुजु खाता	बैठक भत्ता बढी	८५०
६७३	२०८२।५।२२	स्थानीय बेरुजु खाता	तलब बढी निकासा	८२००
७७७	२०८२।५।२३	स्थानीय बेरुजु खाता	बैठक भत्ता तथा अन्य भत्ता	१५३००
७६४	२०८२।५।२२	स्थानीय बेरुजु खाता	बैठक भत्ता बढी	२२५०
७६५	२०८२।५।२२	स्थानीय बेरुजु खाता	बैठक भत्ता बढी	१७००
७६५	२०८२।५।२२	स्थानीय बेरुजु खाता	बैठक भत्ता बढी	८५०
७६६	२०८२।५।२२	स्थानीय बेरुजु खाता	बैठक भत्ता बढी	३४००
७६७	२०८२।५।२२	स्थानीय बेरुजु खाता	बैठक भत्ता बढी	३४००
७६८	२०८२।५।२२	स्थानीय बेरुजु खाता	बैठक भत्ता बढी	३४००
७६९	२०८२।५।२२	स्थानीय बेरुजु खाता	बैठक भत्ता बढी	८५०
७७०	२०८२।५।२२	स्थानीय बेरुजु खाता	बैठक भत्ता बढी	४२५०
७६२	२०८२।५।२२	स्थानीय बेरुजु खाता	बैठक भत्ता बढी	४२५०
७७२	२०८२।५।२२	स्थानीय बेरुजु खाता	बैठक भत्ता बढी	३००
७६१	२०८२।५।२२	स्थानीय बेरुजु खाता	बैठक भत्ता बढी	१७००
७६०	२०८२।५।२२	स्थानीय बेरुजु खाता	बैठक भत्ता बढी	३४००
७५९	२०८२।५।२२	स्थानीय बेरुजु खाता	बैठक भत्ता बढी	२५५०
७५८	२०८२।५।२२	स्थानीय बेरुजु खाता	बैठक भत्ता तथा अन्य	९०५०

७५४	२०८२।५।२२	स्थानीय बेरुजु खाता	बैठक भत्ता तथा अन्य	२५२५०
७५५	२०८२।५।२२	स्थानीय बेरुजु खाता	बैठक भत्ता बढी	८५०
७५३	२०८२।५।२२	स्थानीय बेरुजु खाता	बैठक भत्ता तथा अन्य	१४४५०
७५२	२०८२।५।२२	स्थानीय बेरुजु खाता	बैठक भत्ता बढी	१७००
७५१	२०८२।५।२२	स्थानीय बेरुजु खाता	बैठक भत्ता बढी	८५०
७५०	२०८२।५।२२	स्थानीय बेरुजु खाता	बैठक भत्ता बढी	६८००
७५६	२०८२।५।२२	स्थानीय बेरुजु खाता	बैठक भत्ता बढी	८५०
७५७	२०८२।५।२२	स्थानीय बेरुजु खाता	बैठक भत्ता बढी	२५००
७४६	२०८२।५।२२	स्थानीय बेरुजु खाता	बैठक भत्ता बढी	१७००
७४५	२०८२।५।२२	स्थानीय बेरुजु खाता	बैठक भत्ता बढी	१७००
७४४	२०८२।५।२२	स्थानीय बेरुजु खाता	बैठक भत्ता बढी	२५००
७४३	२०८२।५।२२	स्थानीय बेरुजु खाता	बैठक भत्ता बढी	१७००
७४२	२०८२।५।२२	स्थानीय बेरुजु खाता	बैठक भत्ता बढी	१७००
७३६	२०८२।५।२२	स्थानीय बेरुजु खाता	बैठक भत्ता बढी	८५०
७३०	२०८२।५।२२	स्थानीय बेरुजु खाता	बैठक भत्ता बढी	२२५०
७२९	२०८२।५।२२	स्थानीय बेरुजु खाता	बैठक भत्ता बढी	३१००
७२८	२०८२।५।२२	स्थानीय बेरुजु खाता	बैठक भत्ता बढी	८५०
७२७	२०८२।५।२२	स्थानीय बेरुजु खाता	बैठक भत्ता बढी	१७००
७२६	२०८२।५।२२	स्थानीय बेरुजु खाता	बैठक भत्ता बढी	१७००
७२५	२०८२।५।२२	स्थानीय बेरुजु खाता	बैठक भत्ता बढी	२२५०
७२४	२०८२।५।२२	स्थानीय बेरुजु खाता	बैठक भत्ता बढी	८५०
७२३	२०८२।५।२२	स्थानीय बेरुजु खाता	बैठक भत्ता बढी	१७००
५८६	२०८२।५।६	स्थानीय बेरुजु खाता	तलब बढी निकासा	२०६४५९
जम्मा				४८४०१८

लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोराहरु

२ **आर्थिक विवरणको विश्लेषण:**

वित्तीय प्रतिवेदन - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७२ मा नेपाल सरकारले निर्धारण गरे बमोजिमको आय र व्ययको वर्गीकरण तथा खर्च शीर्षक सम्बन्धी व्यवस्था अवलम्बन गर्नुपर्ने तथा दफा ७६(२) मा महालेखा परीक्षकबाट स्वीकृत भए बमोजिमको ढाँचामा लेखा राख्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । पालिकाले २०७९।०८।२० मा नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषदबाट जारी भएको सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (NAPSAS) अनुसार लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन गर्नुपर्दछ । पालिकाले उपलव्ध गराएको स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०) सम्बन्धमा निम्नानुसार देखिएको छः

२.१ आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा ४ बमोजिम स्थानीय तहले आफ्नो अधिकार क्षेत्र भित्रका कार्यालयलाई नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त भएको अनुदान, राजस्व बाँडफाँट अन्तर्गत प्राप्त रकम, आन्तरिक आय, ऋण तथा अनुदान र व्ययको विवरण देखिने गरी महालेखापरीक्षकले तोकेको ढाँचामा एकीकृत विवरण तयार गरी सम्बन्धित प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय र कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयमा पठाउनुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले तयार गरेको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को आर्थिक कारोबारको एकीकृत वित्तीय विवरण र स्थानीय संचीत कोष व्यवस्थापन प्रणाली (SUTRA) बाट तयार भएको प्राप्ति र भुक्तानीको एकिकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं. २७०) यस दफासँग सम्बन्धित अनूसूचिमा संलग्न गरिएको छ ।

जिरी नगरपालिका

आर्थिक वर्ष २०८१/०८२

आर्थिक कारोबारको एकीकृत विवरण

प्राप्ति		भुक्तानी	
विवरण	रकम	विवरण	रकम
सुरु मौज्दात	७०१६९१२८.२९	चालु खर्च	३०२५५६८४४.०४
१.संचित कोष	६०१५१६५२.६३	१. पालिका तर्फ	१२०८५७०९४.६०
२.धरौटी	४५५१०७८.०४	२. संघीय सशर्त	१७२१७९५५१.४४
३. महिला तथा बालबालिका कोष	१६५२२५	३. संघीय विशेष	०.००
४. कर्मचारी कल्याणकोष	२४९८६५७		०.००
५. प्रकोप व्यवस्थापन कोष	२८०२५१५.६२		०.००
६. अन्य कोष	०	४. प्रदेश सशर्त	९५२०१९८.००
यस वर्षको आय	०	५. प्रदेश विशेष	०.००
१.आन्तरिक आय	८४४१८९२.९९	पुँजीगत खर्च	१३६५४३४३७.४९
२. वित्तीय हस्तान्तरण (संघ)	३९३७८१८८०.५	१. पालिका तर्फ	९३४२६६९८.५१
क) समानीकरण अनुदान	९४०५४०००	२. संघीय सशर्त	१४५२६६५६.००
ख) राजस्व बाँडफाँट	७७३०४७००.३५	३. संघीय विशेष	०.००
ग) सशर्त अनुदान	२१४३३५०००	४. संघीय समपुरक	७८७९०५६.९८
घ) समपुरक अनुदान	८०८८१८०.१४	५. प्रदेश सशर्त	१२३९५८९७.००
ङ) विशेष अनुदान	०	६. प्रदेश विशेष	०.००
च) रोयल्टी	०	७. प्रदेश समपुरक	८३१५१२९.००
छ) अन्य	०	अन्तर सरकारी अख्तियारी (संघ)	८६५४८०४८.००
३. वित्तीय हस्तान्तरण (प्रदेश)	७११२१०२४.५५	क) सामाजिक सुरक्षा	८३६८२९८६.००
क) समानीकरण अनुदान	१००९५०००	ख) स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रम	१८३००००
ख) राजस्व बाँडफाँट	२२६८६५९०.२१	ग)लघु तथा साना उद्योग प्रवर्दन केन्द्र	९९९०६२
ग) सशर्त अनुदान	२९९८४०००	घ) विद्यालय क्षेत्र सुधार योजना	३६०००.००
घ) समपुरक अनुदान	८३५५४३४.३४	ऋण फिता(सांवा)	०.००
ङ) विशेष अनुदान	०	ऋणका ब्याज भुक्तानी	०.००
च) रोयल्टी	०	धरौटी फिर्ता तथा सदर स्याहा	१२५४७११.७६
छ) अन्य	८९३८६२	कार्यसञ्चालन कोषबाट भएको खर्च	०.००
४. अन्तर सरकारी अख्तियारी (संघ)	८६५४८०४८	प्रकोप व्यवस्थापन कोष	५००००.००
क) सामाजिक सुरक्षा	८३६८२९८६	गैरसरकारी संस्थाबाट सञ्चालित योजना	०.००

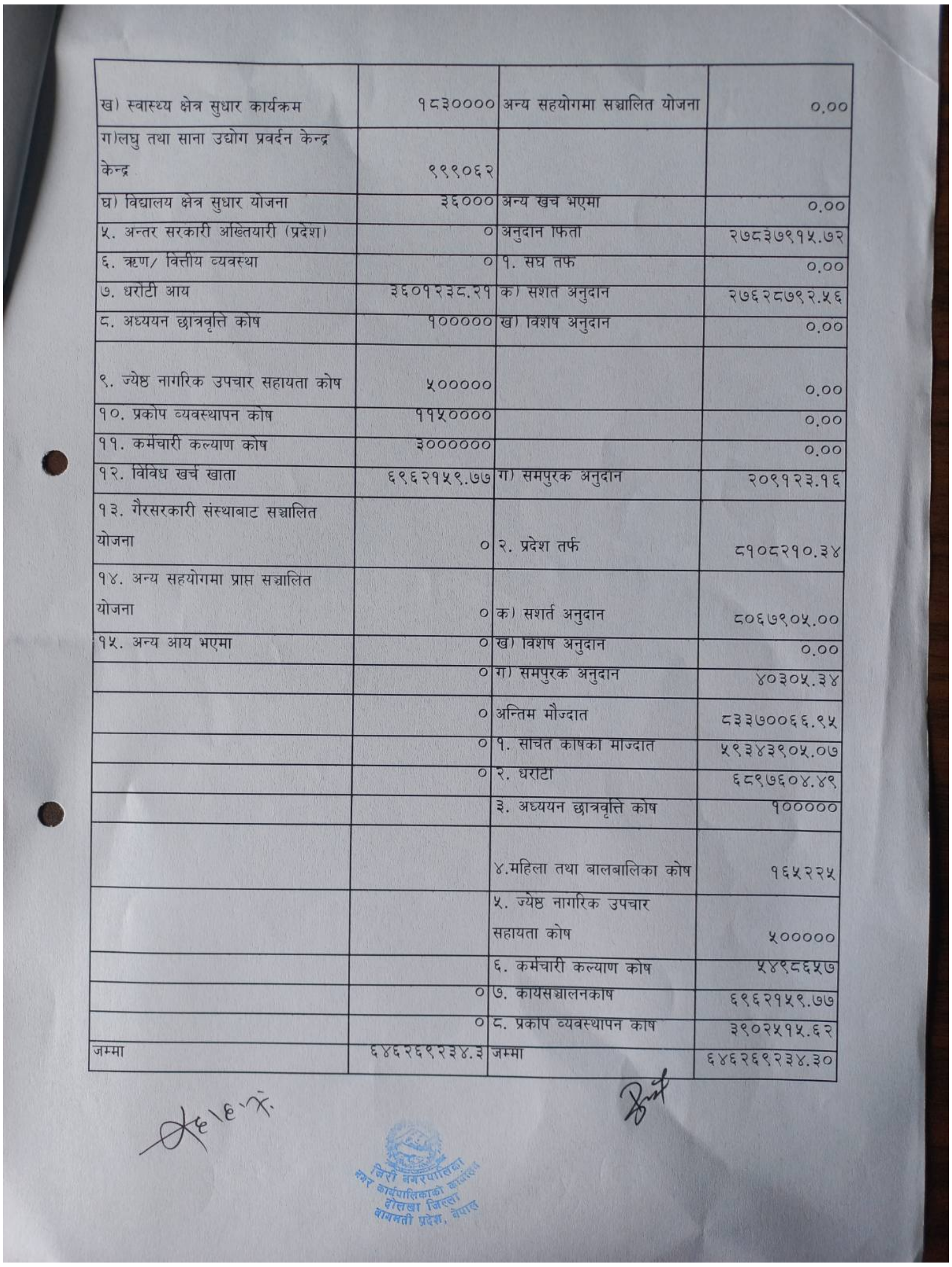

ख) स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रम	१८३००००	अन्य सहयोगमा सञ्चालित योजना	०.००
ग)लघु तथा साना उद्योग प्रवर्दन केन्द्र केन्द्र	९९९०६२		
घ) विद्यालय क्षेत्र सुधार योजना	३६०००	अन्य खच भएमा	०.००
५. अन्तर सरकारी अख्तियारी (प्रदेश)	०	अनुदान फिता	२७८३७९१५.७२
६. ऋण/ वित्तीय व्यवस्था	०	१. सघ तर्फ	०.००
७. धरोटी आय	३६०१२३८.२१	क) सशत अनुदान	२७६२८७९२.५६
८. अध्ययन छात्रवृत्ति कोष	१०००००	ख) विशष अनुदान	०.००
९. ज्येष्ठ नागरिक उपचार सहायता कोष	५०००००		०.००
१०. प्रकोप व्यवस्थापन कोष	११५००००		०.००
११. कर्मचारी कल्याण कोष	३००००००		०.००
१२. विविध खर्च खाता	६९६२१५९.७७	ग) समपुरक अनुदान	२०९१२३.१६
१३. गैरसरकारी संस्थाबाट सञ्चालित योजना	०	२. प्रदेश तर्फ	८१०८२१०.३४
१४. अन्य सहयोगमा प्राप्त सञ्चालित योजना	०	क) सशर्त अनुदान	८०६७९०५.००
१५. अन्य आय भएमा	०	ख) विशष अनुदान	०.००
	०	ग) समपुरक अनुदान	४०३०५.३४
	०	अन्तिम मौज्दात	८३३७००६६.९५
	०	१. साचत काषका माज्दात	५९३४३९०५.०७
	०	२. धराटी	६८९७६०४.४९
		३. अध्ययन छात्रवृत्ति कोष	१०००००
		४.महिला तथा बालबालिका कोष	१६५२२५
		५. ज्येष्ठ नागरिक उपचार सहायता कोष	५०००००
		६. कर्मचारी कल्याण कोष	५४९८६५७
	०	७. कायसञ्चालनकाष	६९६२१५९.७७
	०	८. प्रकाप व्यवस्थापन काष	३९०२५१५.६२
जम्मा	६४६२६९२३४.३	जम्मा	६४६२६९२३४.३०

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा २.१ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

२.२ वित्तीय विवरणको यथार्थता - पालिकाको आर्थिक कार्यप्रणालीको लेखाङ्कनको गर्न स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (सुत्र) प्रयोगमा रहेको छ । आर्थिक कारोबार गर्दा सुत्रको प्रयोग गरी सम्पूर्ण आर्थिक कारोवारको लेखाङ्कन तथा प्रतिवदेन गर्नुपर्दछ भने सोही प्रणालीबाट स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०) तयार गर्नुपर्छ । पालिकाले सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षणको रु.८,३६,८२,९८६ , र स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रम रु.१८,३०,००० विद्यालय क्षेत्र सुधार योजना रु.३६,००० र लघु तथा साना उद्योग प्रवर्द्धन केन्द्र रु.९,९९,०६२ समेत गरी रु.८,६५,४८,०४८ सुत्रमा लेखाङ्कन गरेको छैन । पालिकाले अनुसूची १४ मा अन्तरसरकारी अख्तियारी समावेस गरी एकिकृत वजेट तथा खर्च विवरण तयार गरेको छैन।जसले गर्दा सुत्रबाट तयार भएको वित्तीय विवरणसमेत पूर्ण नहुँदा पालिकाको यथार्थ आर्थिक अवस्थाको चित्रण गरेको छैन ।

२.३ **फरक हिसाब** - यस पालिकाले सुत्रबाट तयार गरेको स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं.२७०)ले सबै कारोबार नसमेटेको कारण लेखापरीक्षणका क्रममा पालिकाबाट भएका सबै कारोबार समेटिने गरी एकीकृत आर्थिक विवरण तयार गर्न लगाइएकोमा उक्त दुई विवरणमा देहायअनुसार गत वर्षको जिम्मेवारी रु.२१६७९३०.४८, यस वर्षको प्राप्ति रु.१३८१२८४६१.८१ र यस वर्षको भुक्तानी रु.१२३७९८८५.८२ फरक परेको छ । सुत्रमा पालिकाको सम्पूर्ण आर्थिक कारोबारहरु समाविष्ट गरी म.ले.प.फा.नं.२७० ले पालिकाको समष्टिगत आर्थिक कारोबारको यथार्थ अवस्था चित्रण गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।

विवरण	गतवर्षको जिम्मेवारी	यसवर्षको प्राप्ति	यसवर्षको भुक्तानी	बैङ्क मौज्दात
एकीकृत आर्थिक विवरणअनुसार	७०१६९१२८.२९	५७६१००१०६.०१	५६२८९९१६७.३५	८३३७००६६.९५
सूत्र अनुसारको वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं.२७०)	६८००११९७.८१	४३७९७१६४४.२	४३९१००२८१.५३	८३३७००६६.९५
फरक	२१६७९३०.४८	१३८१२८४६१.८१	१२३७९८८५.८२	०

२.४ **बैङ्क हिसाब विवरण -** स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७६(१) (२) अनुसार पालिकाको कारोबार, आय व्ययको लेखा प्रणाली तथा राजश्व र खर्च शीर्षकको वर्गीकरण अनुसार लेखाङ्कन र बैंक हिसाब मिलान विवरण (म.ले.प. फा.नं.२१२) तयार गरी हिसाव भिडान समेत गर्नुपर्दछ। स्थानीय सञ्चितकोष व्यवस्थापन प्रणाली सुत्र को बैंक तथा नगद बाँकीको प्रतिवेदन अनुसार देहायअनुसार रहेको छ ।

खाताको प्रकार	श्रेस्ता अनुसार बाकी रु	बैंक अनुसार बाकी रु
ग १.१, आन्तरिक राजस्व खाता	०	०
ग १.२, बाँडफाँडबाट प्राप्त राजस्व खाता	०	०
ग १.३, आन्तरिक अनुदान खाता	०	०
ग २.१, चालू खर्च खाता- जोर वर्ष	०	०
ग २.३, पूँजिगत खर्च खाता- जोर वर्ष	०	०
ग २.७, विविध खर्च खाता	१३२२६०४१.७७	१३२२६०४१.७७
ग ३.१, स्थानीय तह धरौटी खाता	६८९७६०४.४९	६८९७६०४.४९
ग ४.१, स्थानीय तह सञ्चित कोष खाता	५९३४३९०५.०७	५९३४३९०५.०७
ग ६.१, स्थानीय तह विभाज्य कोष खाता	०	०
ग ७.२ स्थानीय तह प्रकोप व्यवस्थापन कोष खाता	३९०२५१५.६२	३९०२५१५.६२
जम्मा	८३३७००६६.९५	८३३७००६६.९५

३ आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली:

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ वमोजिम आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरी लागू गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले त्यस्तो प्रणाली तयार गरी लागू गरेको पाईएन। जसले गर्दा पालिकाको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कमजोर रहेको र सोमाथि विश्वस्त हुन सक्ने आधार देखिएन । यस सम्बन्धमा देखिएका केही बेहोराहरु देहायबमोजिम रहेका छन:

• स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १३ वमोजिम आर्थिक वर्ष शुरु हुनुभन्दा पन्ध्र दिन अगावै पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको निर्माण सामाग्री मूल्य, ज्याला, भाडा तथा अन्य महशुलको स्थानीय न्युनतम दररेट तोक्नु पर्नेमा तोकेको पाईएन,

• अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७ बमोजिम मध्यकालीन खर्च संरचना तयार गर्नुपर्नेमा पालिकाले सो बमोजिम मध्यकालीन खर्च संरचना तयार गरेको पाईएन,

• स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ अनुसार आफ्नो क्षेत्रभित्रको आधारभुत तथ्यांक संकलन, अभिलेखांकन र व्यवस्थापन गर्नुपर्ने सो गरेको पाईएन,

• स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ मा पालिकाले आफ्नो अधिकारक्षेत्रभित्रका विषयमा स्थानीयस्तरको विकासका लागि रणनीतिगत विषय क्षेत्रगत मध्यकालीन विकास योजना तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको पाईएन,

• स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७४ (२) अनुसार सार्वजनिक खरिद नियमावली बनाई लागु गर्न सक्ने व्यवस्था

भएकोमा सार्वजनिक खरिद नियमावली बनाएको देखिएन,

• सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ७ र ८ मा खरिदको गुरुयोजना र वार्षिक खरिद योजना तयार गर्नुपर्नेमा तयार गरेको पाईएन,

• स्थानिय तहले आफ्नो क्षेत्रमा कार्यान्वयन हुने आयोजनाको विश्लेषण गरी सम्भाव्य आयोजना बैंक खडा गरेको देखिएन,

• स्थानीय तहले निर्माण व्यवसायी तथा उपभोक्ता समिति मार्फत कार्य गराएकोमा निर्माण कार्यमा प्रयोग हुने सामानको गुणस्तर परीक्षण गरेको पाईएन,

• पालिकाले आयोजना कार्यक्रम छनौट गर्दा उपभोक्ता समितिको तर्फबाट नगद लागत सहभागिता जुट्ने आयोजनालाई प्राथमिकता दिनुपर्नेमा सो नगरेको र लागत सहभागिता सहितका लागत अनुमान तयार गरेको देखिएन,

• निर्माण कार्यको लागत अनुमान तयार गरेको जनाएकोमा केही निर्माण कार्यको श्रेस्तासँग लागत अनुमान तथा दर विश्लेषण साथमा संलग्न गरेको पाईएन,

• पालिकाले कार्यक्रमगत तथा योजनागत खाता राखेको पाईएन । साथै पालिकाबाट यस वर्ष संचालित कार्यक्रम तथा योजनाको कार्यान्वयन र सेवा प्रवाह समेतको वार्षिक कार्यक्रम अनुसारको प्रगति तयार गरेको पाईएन,

• आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ नियम (१०) बमोजिम स्थानिय तहले एकिकृत वित्तीय प्रतिवेदन तयार गरी प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय र कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयमा पठाउनुपर्नेमा पठाएको पाईएन,

• दिगो विकास योजना (२०१६-३०) लाई कार्यान्वयन गर्ने सन्दर्भमा लक्ष्यलाई आन्तरिकीकरण गर्ने र मध्यकालिन लक्ष्यहरु तोकी मुल्याङ्कन गर्ने कार्य भएको देखिएन,

• वातावरण संरक्षणको एकिकृत दिर्घकालीन योजना तयार गरेको पाइएन।शहरीकरण भैरहेका स्थानलाई मध्यनजर राख्दै फोहोरमैला व्यवस्थापन स्थल पहिचान एबं कार्ययोजना तयार गरेको पाईएन,

• पालिकाले कन्टिन्जेन्सी रकम खर्च गर्ने सम्बन्धमा कुनै मापदण्ड बनाएको छैन साथै अभिलेख समेत राखेको देखिएन र योजनाको प्रगती अनुसार कट्टी गरेको देखिएन,

• जिन्सी निरिक्षण प्रतिवेदनमा उल्लेख भए बमोजिम जिन्सी सामाग्री मर्मत तथा लिलाम गर्नुपर्ने,

• शीर्षक फरक पारी खर्च लेख्ने गरेको,

• प्रदेश निजामती सेवा ऐन, २०७९ वमोजिम कर्मचारीहरुको कार्य विवरण बनाई लागु गरेको पाईएन,

• स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ९७ मा स्थानीय तहले सार्वजनिक सम्पतिको संकलन गर्नुपर्ने उल्लेख भएकोमा पालिकाले सार्वजनिक सम्पत्तिहरुको अभिलेख राखेको पाईएन।

उपर्युक्तानुसार स्थिति देखिँदा पालिकाले स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ अनुसार आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरी सुदृढ खरिद व्यवस्थापन, समग्र वित्तीय कारोवारको लेखांकन एवं प्रतिवेदन गरी प्रतिस्पर्धी, पारदर्शी र मितव्ययी कारोबार गर्न गराउन तोकिए बमोजिम प्रभावकारी र विश्वसनीय बनाई सेवा प्रवाह सुदृढ बनाउन आवश्यक देखिन्छ ।

४ आन्तरिक लेखापरीक्षण:

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७७ (२) मा स्थानीय तहले आर्थिक कारोबारको नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिताको आधारमा प्रत्येक त्रैमासिक समाप्त भएको एक महिना भित्र आन्तरिक लेखापरीक्षण गराउनु पर्ने उल्लेख छ । तर यस पालिकाले यस वर्षको आर्थिक कारोबारको आन्तरिक लेखापरीक्षण आर्थिक वर्षको अन्त्यमा मात्र गराएको पाईयो । तसर्थ कानुनमा तोकिए बमोजिम आर्थिक कारोबारको आन्तरिक लेखापरीक्षण त्रैमासिक रुपमा गराई आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउने तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

५ रकमान्तर:

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ७९ मा कार्यपालिकाले स्वीकृत वार्षिक बजेटको अधीनमा रहि कुनै शीर्षकबाट पूँजिगत शीर्षकमा पच्चिस प्रतिशतले नबढाई रकमान्तर गर्न सक्नेछ भन्ने व्यवस्था रहेको छ। पालिकाले ऐन अनुसार स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेटको परिधि भित्र रहि तोकिएको कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्नेमा यस पालिकाले २०८१ आषाढमा आर्थिक वर्ष ०८१।८२ को

लागि स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम अनुसार कार्य सञ्चालन नगरी हिउँदे सभाको निर्णयबाट विभिन्न ७८ कार्यक्रम तथा योजनाको रु.६,७८,६०,१००।- बजेट घटाई विभिन्न ९६ योजना तथा कार्यक्रममा रु.७,५०,०५,१००।- बजेट वृद्धि गरी खर्च गरेको छ । यसरी सभाबाट स्वीकृत कार्यक्रम घटाई हिउँदे सभाबाट निर्णय गराई अन्य योजना तथा कार्यक्रममा खर्च गरेको देखिन्छ।

६ **भुक्तानी बाँकी प्रमाणीत वेगर खर्च:**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन,२०७६ को दफा ९ मा बहुवर्षीय खरीद र विशेष परिस्थितिबाट सृजित दायित्वमध्ये आगामी वर्ष भुक्तानी गर्नुपर्ने बाँकी रकम समावेस गरेर बजेट बनाउने व्यवस्था छ। पालिकाले गतवर्षको भुक्तानी दिन बाँकीको खाता तथा कच्चावारी (म.ले.प.फा.नं. २२१) प्रमाणित तथा यस वर्षको बजेटमा समेत गत वर्षको भुक्तानी दिन बाँकीको व्यवस्था नगरी रु.२,७२,४९० ।- भुक्तानी दिएको छ। तसर्थ यस्तो भुक्तानी गर्दा बजेटमा व्यवस्था गरी भुक्तानी बाकीँको कच्चावारी प्रमाणित गराई खर्च लेख्नुपर्नेमा सो नगरी खर्च लेखेको नियमित नदेखिएको रु.

भौचर नं	विवरण	रकम
२।२०८१।४।८	डा राजु गुरुङको असार महिनाको तलब छुट	२२२४९०
७।२०८१।५।२०	होराइजन मिडिया नेटवर्क प्रालि	५००००
जम्मा		२७२४९०

अनियमित भएको	२,७२,४९०

७ **आवधिक योजना:**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ बमोजिम पालिकाले आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रको विकासका लागि आवधिक, वार्षिक, रणनीतिक विषय, क्षेत्रगत, मध्यकालीन तथा दीर्घकालीन विकास योजना बनाई लागू गर्नुपर्नेमा पालिकाले आवधिक योजना तयार गरेको पाईएन । आवधिक योजना नहुँदा पालिकाले वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तयार गर्दा आवधिक योजनाका दीर्घकालीन विषयलाई भन्दा सालवसाली विषयहरुलाई समावेश गरेको देखिन्छ । स्थानीय तहको समग्र विकासका लागि आवधिक योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ ।

८ **बजेट सीमा निर्धारण समिति :**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६(१) बमोजिम पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय, राजश्व बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने रकम, अनुदान, ऋण र अन्य आयको प्रक्षेपण तथा सोको सन्तुलित वितरणको खाका र बजेट सीमा निर्धारण गर्न ७ सदस्यीय स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति गठनको व्यवस्था छ । उक्त समितिले आयको प्रक्षेपण, साधनको सन्तुलित वितरणको खाका, बजेटको कूल सीमा, बजेटको क्षेत्रगत सीमा निर्धारण, बजेट तथा कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, विषयक्षेत्रगत बजेट तर्जुमा मार्गदर्शन तय गर्नुपर्ने जस्ता कार्यहरु वैशाख १० गतेभित्र सम्पन्न गरिसक्नुपर्ने र बजेट प्रक्षेपण गर्दा बजेट वर्षपछिको थप दुई वर्षको समेत प्रक्षेपण गर्नुका साथै आगामी आर्थिक वर्षको बजेट सीमा प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतले बैशाख १५ गतेभित्र पालिकाका विषयगत शाखा तथा वडा समितिलाई उपलब्ध गराउनुपर्ने कानुनी व्यवस्था रहेकोमा पालिकाले समिति गठन गरेको छैन । ऐनमा व्यवस्था भएअनुसार बजेट सीमा लगायत क्षेत्रगत विषय समेटी बजेट प्रक्षेपण सम्बन्धी नियम तथा कार्यविधि तर्जुमा एवं सोको पालना गर्नु पर्दछ ।

९ **बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा:**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६७(१) मा ४ सदस्यीय बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति गठन गरी आगामी वर्षको नीति तथा कार्यक्रम, बजेट तथा कार्यक्रम, कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, विषय क्षेत्रगत कार्यक्रम, योजना तथा कार्यक्रममा दोहोरोपना हुन नदिई आपसी तादम्यता तथा परिपूरकता कायम गर्नुपर्ने व्यवस्था अनुसार समिति गठन गरेको भएता पनि आगामी आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रम, कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, कार्यक्रमबीच परिपूरकता कायम गरेको समेत नदेखिएकाले बजेट तर्जुमा गर्दा ऐनमा भएको व्यवस्थाको परिपालना गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

१० **बजेट पेश, पारित र अख्तियारी:**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ मा स्थानीय तहले आगामी आर्थिक वर्षको राजश्व र व्ययको अनुमान कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गराई असार १० गते भित्र पेश गर्ने र यसरी पेश भएको बजेट छलफल गरी असार मसान्तभित्र सभाबाट पारित गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । सोही ऐनको दफा ७३ मा सभाबाट बजेट स्वीकृत भएको ७ दिनभित्र स्थानीय तहका प्रमुखले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । स्थानीय तहमा उप प्रमुखले मिति २०८१।३।१० गते रु. ५६ करोड २६ लाख ३३ को बजेट सभा समक्ष पेश गरेकोमा मिति २०८१।०३।१० मा पारित भएको छ । यसैगरी स्थानीय तहका प्रमुखले मिति २०८१।०३।१३ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गरेको देखिन्छ।आर्थिक वर्ष भित्र सम्पन्न गरिसक्ने गरी बजेट कार्यक्रम र योजना व्यवस्थापन गर्नु पर्दछ ।

११ **बजेट खर्च :**

आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को पालिकाको कुल बजेट खर्च मध्ये चालु र पुँजीगत खर्च देहाए बमोजिम गरेको छ ।

कुल बजेट संशोधन सहित	कुल बजेट खर्च रु	चालु खर्च रु.	प्रतिशत	पुँजीगत खर्च रु.	प्रतिशत
५६,२६,३३,०००	४३,९१,००,२८१	३०२५५६८४४	६८.९	१३६५४३४३७	३१.०९

उपर्युक्त विवरण अनुसार पालिकाको यस आर्थिक वर्षमा कुल रु ५६ करोड २६ लाख ३३ हजार बजेट विनियोजन भएकोमा चालु तर्फ रु.३० करोड २५ लाख ५७ हजार र पुँजीगत तर्फ रु. १३ करोड ६५ लाख ४३ हजार गरी कुल खर्च रु. ४३ करोड ९१ लाख अर्थात कुल खर्चको तुलनामा ३१.०९ प्रतिशत पूँजिगतमा र ६८.९० प्रतिशत चालुमा खर्च भएको छ ।

१२ **खर्च बिश्लेषणः**

पालिकाले यसवर्ष कुल आन्तरिक आयबाट रु.८४,४१,८९३।- राजस्व बाँडफाँडवाट रु.९,९९,९१,२९१।– अन्य आय रु.८,९३,८६२ गरी जम्मा रु.१०,९३,२७,०४६।- र अनुदानबाट रु.३६,४९,११,६१४।- समेत रु.४७,४२,३८,६६०।- आम्दानी भएकोमा चालु तर्फ रु.३०,२५,५६,८४४।- र पूँजिगत तर्फ रु.१३,६५,४३,४३७।- समेत रु.४३,९१,००,२८१।- खर्च भएको छ । खर्च मध्ये आन्तरिक आयको हिस्सा १.९२ प्रतिशत रहेको छ । यसवर्ष पदाधिकारी पारिश्रमिक तथा अन्य सुविधामा रु८११२५५९।- खर्च भएको छ जुन आन्तरिक आयको ९६.०९ प्रतिशत रहेको छ । पालिकाले कुल खर्चको तुलनामा ६८.९०प्रतिशत चालु, ३१.०९ प्रतिशत पूँजिगत निर्माण तर्फ खर्च भएको देखिन्छ । यसबाट पालिकाले विकास निर्माण कार्यक्रम संचालनमा न्युन खर्च गरी प्रशासनिक कार्यमा बढि खर्च गरेको देखिन्छ।प्रशासनिक खर्च नियन्त्रण गर्दै प्राप्त अनुदान र राजस्व बाँडफाँडको रकम अधिकरुपमा विकास निर्माणमा परिचालन गरिनुपर्दछ ।

१३ **क्षेत्रगत बजेट र खर्च :**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ बमोजिम बजेट पास गर्दा स्थानीय तहको एकीकृत, समानुपातिक र दिगो विकासका क्षेत्रगत रुपमा समानुपातिक बजेट विनियोजन गरी खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । यस पालिकाको २०८१/८२ को क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति देहाय अनुसार रहेको देखिन्छ ।

सि.नं.	क्षेत्र	बजेट	खर्च	खर्च प्रतिशतजम्मा खर्चको तुलनामा
१	आर्थिक विकास	३३६०७५००	१६८७१५७९.२४	३.८४
२	पूर्वाधार विकास	१४५३०२४००	११९०७७८२८.२	२७.१४
३	सामाजिक विकास	२५२७८१०००	२०८२३३७५७.१	४७.४२
४	संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन	२४८९३०००	१६२८९२११	३.७
५	अन्य कार्यालय संचालन तथा प्रशासनिक	१०६०४९१००	७८६२७९०५.९६	१७.९
	जम्मा	५६२६३३०००	४३९१००२८१	

उपर्युक्त विवरण अनुसार सभाले विनियोजन भई खर्च गरेको बजेट मध्ये सबैभन्दा बढी सामाजिक विकासमा ४७.४२ प्रतिशत र सबै भन्दा घटी संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन क्षेत्रमा अर्थात ३.७ प्रतिशत खर्च रहेको छ ।

१४ **त्रैमासिक पुँजीगत खर्च :**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३५ बमोजिम स्वीकृत भएको कार्यक्रममा अनुसूची २ बमोजिम त्रैमासिक प्रगति विवरण बनाउनु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले उपलब्ध गराएको विवरण अनुसार यस आर्थिक वर्षमा गरेको पुँजीगत खर्चको स्थिति देहाय बमोजिम रहेको छ ।

सि.न	पूँजीगत खर्च शीर्षक	कुल खर्च	त्रैमासिक खर्च				आषाढ महिनाको मात्र खर्च
			प्रथम त्रैमासिक	दोस्रो त्रैमासिक	तेस्रो त्रैमासिक	चौथो त्रैमासिक	
१	संघीय पूँजीगत	२२४०५७१३	०	०	७४४९५७१	१४९५६१४२	१३३८९८४१.९८
२	प्रदेश पूँजीगत	२०७११०२६	०	०	२४०१२१९	१८३०९८०७	१६५०५३२२
३	गाउँपालिका पूँजीगत	९३४२६६९८.५	३८६४३६९	५५६७०११	३७०६०४३६	४६९३४८८२	३५२४२४७९.३
	कूल खर्च	१३६५४३४३८	३८६४३६९	५५६७०११	४६९११२२६	८०२००८३१	६५१३७६४३.२८
	खर्च प्रतिशत	१००	२.८४	४.०८	३४.३५	५८.७३	४७.७

उपरोक्त विवरण अनुसार पूँजिगत तर्फ वार्षिक रु १३ करोड ६५ लाख ४३ हजार निकासा खर्च भएकोमा प्रथम त्रैमासिकमा रु ३८ लाख ६४ हजार (२.८४ प्रतिशत), दोस्रो त्रैमासिकमा रु ५५ लाख ६७ हजार (४.०८ प्रतिशत) तेस्रो त्रैमासिकमा रु ४ करोड ६९ लाख ११ हजार (३४.३५ प्रतिशत) र चौथो त्रैमासिकमा रु ८ करोड २ लाख (५८.७३ प्रतिशत) खर्च गरेको देखिएको छ । यसरी नै आषाढ महिनामा मात्र रु ६ करोड ५१ लाख ३८ हजार (४७.७ प्रतिशत) खर्च गरेको छ । वर्षान्तमा हतारमा काम गराउँदा कामको गुणस्तर र परिमाणमा समेत जोखिम थपिन सक्ने देखिन्छ।

१५ **अनुदान फिर्ता :**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ४५ मा सङ्घीय सञ्चित कोषबाट प्रदेश तथा स्थानीय तहमा भएको वित्तीय हस्तान्तरणको रकम मध्ये सम्बन्धित आर्थिक वर्षभित्र खर्च नभई जुनसुकै खातामा वाँकि रहेको सशर्त अनुदान, समपुरक अनुदान र विशेष अनुदानको रकम सोही आर्थिक वर्षभित्र सम्बन्धित प्रदेश तथा स्थानीय तहले फिर्ता गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।

अनुदान प्रदान गर्ने निकाय	अनुदानको प्रकार	प्राप्त रकम	खर्च रकम	बाँकी रकम
संघीय सरकार	सशर्त	२१४३३५०००	१८६७०६२०७.४	२७६२८७९२.५६
	विशेष	०	०	०
	समपूरक	८०८८१८०.१४	७८७९०५६.९८	२०९१२३.१६
जम्मा		२२२४२३१८०.१	१९४५८५२६४.४	२७८३७९१५.७२
प्रदेश सरकार	सशर्त	२९९८४०००	२१९१६०९५	८०६७९०५
	विशेष	०	०	०
	समपूरक	८३५५४३४.३४	८३१५१२९	४०३०५.३४
जम्मा		३८३३९४३४.३४	३०२३१२२४	८१०८२१०.३४
कुल जम्मा		२६०७६२६१४.५	२२४८१६४८८.४	३५९४६१२६.०६

उपर्युक्त विवरण अनुसार संघीय सरकारबाट रु.२२ करोड २४ लाख २३ हजार अनुदान प्राप्त भएकोमा यस आर्थिक वर्षमा रु.१९ करोड ४५ लाख ८५ हजार बजेट खर्च भई बाँकी रु. २ करोड ७८ लाख ३८ हजार मिति २०८१।३।२९ मा सङ्घीय संचित कोषमा फिर्ता गरेको देखिन्छ । त्यस्तै प्रदेश सरकारबाट रु. ३ करोड ८३ लाख ३९ हजार अनुदान प्राप्त भएकोमा यस आर्थिक वर्षमा रु.३

करोड २ लाख ३१ हजार खर्च भएको देखिन्छ भने खर्च गर्न बाँकी रकम रु.८१ लाख ८ हजार मिति २०८१।३।२९ मा प्रदेश संचित कोषमा फिर्ता देखिन्छ ।

१६ **योजना प्राथमिकीकरण :**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन,२०७४ को दफा २४ मा स्थानीय तहले आवधिक योजना बनाई लागू गर्नुपर्ने उल्लेख गरेको छ । स्थानीय तहले योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४ को दफा ५.२.४ सँग सम्बन्धित अनुसूची ३ मा आयोजना प्राथमिकीकरणका आधारहरू गरिवी निवारण, उत्पादनमूलक, रोजगारी, लागत सहभागिता, स्थानीय स्रोत र साधन, समावेशी विकास, दिगो र वातावरण संरक्षण र भाषिक र सांस्कृतिक विकास उल्लेख गरेको छ र सोही अनुसार गणना गरी प्राथमिकता आधारमा योजना छनौट गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। तर पालिकाले आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा निम्नअनुसार ९ वडाको लागि वडागत र पालिकास्तरका कुल १९९ योजनामा बजेट विनियोजन गरेको छ।

क्र. सं.	कार्यक्रमको नाम	योजना सङ्ख्या	रु.२० लाखमाथिका योजना सङ्ख्या	रु.५ लाखदेखि २० लाख सम्मका योजना सङ्ख्या	रु.५लाखभन्दा कमका योजना सङ्ख्या
१.	पालिकास्तरीय	४३	०	२०	२३
२.	वडास्तरीय	१५६	०	२९	१२७
जम्मा		१९९	०	४९	१५०

उपरोक्त विवरण अनुसार पालिकाले यस वर्ष रु ५ लाख भन्दा कमका १५० वटा र योजना ५ लाख देखि २० लाख सम्मका ४९ वटा गरी १९९ योजनामा बजेट विनियोजन गरी सञ्चालन गरेको देखियो ।पालिकाले रु.२० लाखमाथिका कुनै पनि योजना सञ्चालन गरेको देखिएन । जसले गर्दा सञ्चालित योजनाबाट दीर्घकालिन प्रतिफल प्राप्त नहुनुका साथै चालु प्रकृतिका खर्चमा बृद्धि हुँदै जाने हुनाले गरिबी निवारणमा प्रत्यक्ष योगदान पुग्ने, जनताको जीवनस्तर र रोजगारी बढ्ने, दिगो विकास, वातावरणिय संरक्षण, सामाजिक समावेशीकरण अभिवृद्धि हुने योजना छनौट गरी प्रभावकारी कार्यान्वियन गर्नु पर्दछ ।

१७ **वार्षिक खरिद गुरुयोजना :**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ ले सार्वजनिक निकायले तोकेको सीमाभन्दा बढी रकमको खरिद गर्दा तोकिए बमोजिमको खरिद गुरुयोजना र वार्षिक खरिद योजना तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस्तै सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ७ ले वार्षिक १० करोडभन्दा बढीको खरिद गर्दा गुरुयोजना तयार गर्नुपर्ने तथा नियम ८ ले वार्षिक १० लाखभन्दा बढीको खरिद गर्दा वार्षिक खरिद योजना बनाउनुपर्ने व्यवस्था छ। यस पालिकाले विभिन्न शीर्षक अन्तर्गत लाभग्राही समुदाय समेतवाट वार्षिक रु.१३ करोड ६५ लाख ४३ हजार पुँजीगत खर्च/खरिद निर्माण कार्य गरेकोमा खरिद गुरुयोजना बनाएको पाईएन । अतः पालिकाले उक्त नियमावली बमोजिम खरिद योजना/गुरुयोजना बनाई व्यवस्थित र प्रभावकारी हुने गरी खरिद कार्य गर्नुपर्दछ ।

१८ **स्थानीय तथ्याङ्क, अभिलेख तथा स्रोत नक्साङ्कन :**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ बमोजिम स्थानीयतहले आफ्नो क्षेत्रभित्रको आधारभुत तथ्याङ्क सङ्कलन, अभिलेख र सोको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने तथा आफ्नो क्षेत्रभित्रको शैक्षिक, भौगोलिक अवस्था, प्राकृतिक स्रोत अन्तर्गत खानी, जंगल तथा अन्य स्रोत, पूर्वाधार अन्तर्गत सडक, पुल, खानेपानी लगायतको अभिलेख तथा श्रोत नक्साङ्कन सहित पालिकाको प्रोफाइल तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले स्थानीय तथ्याङ्क सम्बन्धी नीति, कानून र सोको मापदण्ड बनाएको तथा स्रोत नक्साङ्कन गरेको देखिएन।स्थानीय तहका प्राथमिकीकरणका क्रियाकलाप सञ्चालनमा तथ्याङ्कले महत्वपूर्ण भूमिका खेल्ने हुँदा सोको सङ्कलन र अभिलेख राख्ने कार्य गर्नुपर्दछ ।

१९ **ठेक्का अभिलेख :**

सार्वजनिक निर्माण कार्य गर्ने हरेक निकायले ठेक्का अभिलेख म.ले.प.फा.न.५०७ को ढाँचामा अद्यावधिक गरी राख्नुपर्ने व्यवस्था छ। निर्माण कार्यको विस्तृत अभिलेखांकनको लागि प्रयोग गरिने ठेक्का सम्बन्धी अभिलेखले कुल गर्नुपर्ने कार्य, हाल सम्म भएको कामको परिमाण मूल्य कार्य सम्पादन जमानत पेस्की ग्यारेन्टीको अवस्था काम सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति भेरिएशन लगायतको जानकारी उपलब्ध

हुन्छ। तर यस पालिकाले उक्त विवरण देखिने गरी अभिलेख राखेको देखिएन।अतः स्वीकृत ढाँचा अनुसार सवै विवरण खुल्ने गरी ठेक्का अभिलेख अद्यावधिक गरी राख्नुपर्दछ।

२० **ठेक्का बन्दोबस्त :**

पालिकाले उपलब्ध गराएको विवरण अनुसार कार्यालयबाट भएको खरिद व्यवस्थापन सम्बन्धि संक्षिप्त विवरण देहाय अनुसार रहेको छः

कार्यक्रम/ शीर्षक	खरिद सम्झौता								यस बर्ष सम्पन्न	
	कुल जम्मा		प्रथम चौमासिक		दोस्रो चौमासिक		तेस्रो चौमासिक			
	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम
बोलपत्रबाट	५	८०६२२३६८	०	०	३	२३६७२९८१	२	२८३६१२६५	४	२२७६२१०३

उल्लेखित विवरण अनुसार यो वर्ष पालिकाले विभिन्न कार्यको लागि रु. ८ करोड ६ लाख २२ हजार लागतको ५ ठेक्का वन्दोवस्त गरेकोमा प्रथम चौमासिकमा ठेक्का बन्दोबस्त नभई, दोश्रो चौमासिकमा रु. २ करोड ३६ लाख ७२ हजारको ३ ठेक्का र तेस्रो चौमासिकमा रु. २ करोड ८३ लाख ६१ हजारको २ ठेक्का व्यवस्थापन भएको देखिन्छ । ठेक्का व्यवस्थापन मार्फत ४ वटा योजनाहरुमा रु.२ करोड २७ लाख ६२ हजार खर्च भई आर्थिक वर्षको अन्त्यसम्ममा ४ ठेक्का सम्पन्न भई १ योजना सम्पन्न हुन बाँकि देखिन्छ।समयमानै बाँकी कार्य सम्पन्न गर्नु गराउनु पर्दछ ।

२१ **ठेक्का व्यवस्था :**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ९ मा खुला रुपमा वोलपत्र आह्वान गरी खरिद गर्ने सम्वन्धी व्यवस्था छ । पालिकाले वोलपत्र मार्फत प्रतिस्पर्धी आपूर्तिकर्ता छनौट गरी वार्षिक कार्यक्रम अनुसारका सडक निर्माणका योजना कार्यान्वियन गर्दै आएको छ । यस्ता योजना लागत अनुमान भन्दा २८.३६ देखि ४१ प्रतिशत सम्म घटीमा कबोल गर्ने योजना कार्यान्वियन गराएको पाइयो । पालिकाको स्वीकृत नर्म्सका आधारमा तयार भएको लागत अनुमान भन्दा धेरै घटीमा सोही गुणस्तरको कार्य गर्न कबोल गरी अधिकांश योजना निर्माण सम्पन्न गरी भुक्तानी फरफारक गरेको देखिन्छ। यस्ता योजनाको भुक्तानी गर्दा निर्माण सामग्री र निर्माण कार्यको गुणस्तर परीक्षण गरेको पाईएन । लागत अनुमानको तुलनामा उल्लेख्य प्रतिशत घटीमा गर्ने गरी कबोल तथा सम्झौता भएका केही योजनाको विवरण देहायमा उल्लेख छ ।

क्र.सं.	योजनाको विवरण	ठेक्का नं.	बोलपत्रदाता	लागत अनुमान	सम्झौता रकम	घटी प्रतिशत
१	गाई आनुवंशिक स्रोत केन्द्र , जिरी अस्पताल हुँदै वडा नं. ५ को कार्यालय जानेबाटो कालोपत्रे गर्ने	JIRIMUN/ROAD/2081-082/NCB-01	Shisan-Jiri-Mainapokhari JV	२१९९९१०९.५	१५७५८००६.१३	२८.३६
२	दोलखा जिल्ला जिरी नगरपालिका खावा-लहरेमाने चिपचिपे सडक स्तरोन्नति	JIRIMUN/ROAD/2081-082/NCB-02	Blubard nirman Sewa	६९९९४६७.११	४४६७७२३.७६	३६.१७
३	हाटडाँडा बन कार्यालय जिरी हाबा सडक कालोपत्रे तथा ढलान , जिरी -६/९ , दोलखा	JIRIMUN/ROAD/2081-082/NCB-03	Om Agni Barme Constructiion Pvt.Ltd.	५९९९९२३.७३	३४४७२५१.२२	४०.८८
४	बौध भुवनेश्वरी मावि छात्रावास निर्माण योजना , जिरी- २	JIRIMUN/ROAD/2081-082/NCB-05	S.K.Construction and suppliers Pvt.ltd.	४९९९५९७.१६	२९४८४००.२८	४१
५	जिरी बसपार्क निर्माण योजना-५	JIRIMUN/ROAD/2081-082/NCB-07	OBE/MERO/SK JV	४०६२४२७०.६	२५४१२७६४.९१	३७.४४

उपर्युक्त विवरण अनुसार पालिकाले ठेक्का बन्दोबस्त गर्दा सबै भन्दा बढी बौध भुवनेश्वरी मावि छात्रावास निर्माण योजनामा लागत अनुमानको तुलनामा ४१ प्रतिशत घटीमा ठेक्का सम्झौता भएको देखिन्छ भने सबै भन्दा कम गाई आनुवंशिक स्रोत केन्द्र, जिरी

अस्पताल हुँदै वडा नं. ५ को कार्यालय जानेबाटो कालोपत्रे गर्ने योजनामा लागत अनुमानको तुलनामा ३७.४४ प्रतिशत घटीमा ठेक्का सम्झौता भएको देखिन्छ। यसरी लागत अनुमानको ४१ प्रतिशत घटीमा कार्य गर्दा कामको गुणस्तरमा कुनै कमी हुन नदिई कार्य गरिनु पर्दछ।

२२ **निर्माण कार्य व्यवस्थापन :**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ३१ बमोजिम सार्वजनिक निकायले २० लाख रुपैयाँ भन्दा बढी लागत अनुमान भएको निर्माण कार्य बोलपत्रको माध्यम तथा नियम ९७ बमोजिम उपभोक्ता समिति मार्फत कार्य गराउन सकिने व्यवस्था रहेको छ। पालिकाले ठेक्का र उपभोक्ता समिति मार्फत गरेको योजनाहरु देहाय बमोजिम रहेका छन् ।

योजना संख्या	ठेक्का मार्फत		उपभोक्ता समिति मार्फत	
	संख्या	खर्च रकम	संख्या	खर्च रकम
१६४	५	३७०१५१११	१५९	६४१९२५९८

यस आर्थिक वर्षमा पालिकाले सञ्चालन गरेका कुल १६४ योजना मध्ये ठेक्का मार्फत ५ वटा योजनामा रु ३ करोड ७० लाख १५ हजार खर्च गरेको छ भने उपभोक्ता समिति मार्फत सञ्चालित १५९ योजनामा रु ६ करोड ४१ लाख ९३ हजार खर्च गरेको छ । अर्थात १६४ योजनामा भएको खर्च रु १० करोड १२ लाख ७ हजार ७०९ मध्ये ३६.५७ प्रतिशत ठेक्का प्रक्रिया मार्फत र ६३.४२ प्रतिशत रकम उपभोक्ता समिति मार्फत् खर्च गरेको देखिन्छ। पालिकाले यस वर्ष संचालित योजनाहरुमा सडक कालोपत्र ०.६०० किलोमिटर र नयाँ ट्र्याक ६०० किलोमिटर खोल्ने कार्य गरेकोमा सो निर्माण कार्य गर्दा प्रतिस्पर्धात्मक प्रणाली, निर्माण कार्यको गुणस्तर, सोको दिगोपना, उपभोक्ता समितिको क्षमता, निर्माण कार्यको प्रकृति लगायतका कुराहरु समेत विचार गरी निर्माण कार्य सञ्चालन एंव व्यवस्थापन गर्नु गराउनु पर्दछ ।

२३ **परामर्श तथा डीपीआर खर्च :**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा २९ (क) मा परामरर्श सेवा खरिद गर्दा सम्बन्धित सार्वजनिक निकायमा उपलव्ध जनशक्तिवाट कुनै काम हुन नसक्ने भएमा परामर्श सेवा खरिद गर्न सकिने व्यवस्था रहेको छ। बजेट व्यवस्था भई कार्यान्वयन हुने आयोजनाको मात्र गुरुयोजना डी.पी.आ.र लगायतको अध्ययन गरी प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्दछ । यस स्थानीय तहले यो वर्ष स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम अनुसार इम्पेरियम इन्जिनियरिङ कन्सल्टेन्सी प्रा.लि.लाई रु.४,९७,२००।- परामर्श शुल्क बापत भुक्तानी गरेकोमा सो अध्ययनबाट निर्धारण भएको आयोजनाको लागत रकम रु.४,८१,०१,८९८.२२।- रहेको छ ।

कार्य विवरण	परामर्शदाता	स्वीकृत रकम	खर्च रकम	अध्ययनबाट निर्धारण भएको आयोजनाको लागत
जिरी बसपार्कको माटो परीक्षण सहित विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन	इम्पेरियम इन्जिनियरिङ कन्सल्टेन्सी प्रालि	४९७२००	४९७२००	४,८१,०१,८९८.२२

यस्तो अध्ययन कार्य गराउँदा लाग्ने खर्चको लागत अनुमान तयार गर्दा स्वीकृत बजेट बमोजिमकै रकम खर्च गरेको उपयुक्त देखिएन । यस्ता डिपिआर सम्भाव्य भएमा पालिकाकै जनशक्तिवाट गराउने र सोको पर्याप्त विश्लेषण गरि कार्यान्वयन योग्य आयोजनाहरुको मात्र डिपिआर तथा गुरुयोजना बनाउनुपर्दछ ।यसरी प्राप्त विस्तृत परियोजना प्रतिवेदनहरु सम्पत्तिको रुपमा अभिलेख गर्नुपर्दछ ।

२४ **उपभोक्ता समिति परिचालन र व्यवस्थापन सम्बन्धमा :**

सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम ९७ अनुसार उपभोक्ता समितिबाट कार्य गराउँदा सोही नियमावलीका प्रावधान अनुसार कार्य गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले १५९ योजनामा रु ६ करोड ४१ लाख ९२ हजारको कार्य उपभोक्ता समिति मार्फत गराएको छ।यस सम्बन्धमा देखिएका व्यहोराहरु निम्नानुसार छन् ।

क) खर्चको अनुमोदन - नियमावलीको नियम ९७ मा उपभोक्ता समितिले हरेक किस्ताको कामको प्राविधिक मूल्यांकन बील भरपाई र खर्च प्रमाणित गर्ने अन्य कागजात त्यस्तो समितिको बैठकबाट अनुमोदन गराई सम्वन्धित सार्वजनिक निकायमा पेश गर्नुपर्ने उल्लेख छ । उल्लिखित निर्माण कार्य गर्न सम्झौता भएका उपभोक्ता समितिको कामको प्राविधिक मूल्यांकनको आधारमा मात्र भुक्तानी दिने गरेको देखिन्छ । नियमावलीमा व्यवस्था भए बमोजिमको बिल भरपाई र खर्च प्रमाणित गर्ने कागजात समितिको बैठकबाट अनुमोदन गराई कार्यालयमा पेश गर्ने गरेको पाईएन ।

ख) प्राविधिक विल र कार्यसम्पन्न - सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२३(१) मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ बिल वा अन्य कुनै बिल बिजकको भुक्तानी गर्दा प्राविधिक नापजाँच गरी नापी कितावमा उल्लेख भएको वास्तविक कार्यसम्पादनको आधारमा भुक्तानी गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । उपभोक्ता समितिहरुबाट सञ्चालित योजनाको ठेक्का बिलहरुमा लागत अनुमान र वास्तविक कामको मूल्याङ्कनमा बरावर परिमाण र रकम उल्लेख भएको देखिन्छ । लागत अनुमान बरावर नै मूल्याङ्कन भएको देखिएकाले वास्तविक काम कति भएको हो भन्ने सम्बन्धमा आश्वस्त हुन सक्ने अवस्था देखिएन । प्राविधिकले पेश गर्ने कार्य सम्पन्न प्रतिवेदनमा कार्य सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति र कार्य सम्पन्न भएको मिति लगायतका इन्जिनियरिङ नर्म्स अनुसार बिलमा खुलाउनुपर्ने तथ्याङ्क उल्लेख गरेको पाईएन । यसले गर्दा कुन काम कहिले सम्पन्न गर्नुपर्ने र तोकिएको अवधिमा सम्पन्न भए/नभएको विषयमा एकिन हुन नसकिएको हुँदा प्राविधिकले इन्जिनियरिङ नर्म्स अनुसारको उपभोक्ता समितिको बिल बनाउँदा नापजाँचलाई वास्तविक कार्यसम्पादनमा आधारित बनाउनुपर्दछ ।

ग) उपभोक्ता समितिबाट भएका निर्माण कार्यको गुणस्तर - सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ को उपनियम ३ (ख) मा उपभोक्ता समितिसँग गरिने सम्झौतामा निर्माण कार्यको गुणस्तर नियन्त्रण सम्बन्धी प्रावधान राख्नुपर्ने उल्लेख छ । पालिकाले उपभोक्ता समितिहरुसँग गरेका सम्झौतामा गुणस्तर नियन्त्रण सम्बन्धी प्रावधान राखेको पाईएन । उपभोक्ता समिति मार्फत् कार्यान्वयन तथा सञ्चालन हुने निर्माण कार्यको गुणस्तर सुनिश्चित गरी दिगोपना कायम गर्न विभिन्न निर्माण सामग्रीको प्रयोगशाला परीक्षण गर्ने गराउने गाह्रो लगाउने तथा ढलानको कार्यको गुणस्तरका लागि सिमेण्ट मोर्टार तथा कंक्रिट क्यूब टेष्ट फलामे डण्डीको टेन्साइल टेष्ट गराउने जस्ता कार्य गराएको पाईएन । जसले गर्दा निर्माण कार्यमा आवश्यक गुणस्तर कायम भएको सम्बन्धमा आश्वस्त हुन सक्ने अवस्था छैन । अतः कार्यविधिमा उल्लेख भए अनुसार निर्माण कार्यको गुणस्तर सुनिश्चितता गर्न आवश्यक पहल हुनुपर्दछ ।

घ) हेभी इक्विपमेण्टको प्रयोग - सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ को उपनियम (९) मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायबाट सञ्चालित हुने निर्माण कार्यमा डोजर एक्साभेटर लोडर रोलर ग्रेडर जस्ता हेभी मेशिनरी प्रयोग गर्न नमिल्ने व्यवस्था छ । सो नियमावलीको प्रतिबन्धात्मक वाक्यांश मा लागत अनुमान तयार गर्दा को समयमा हेभी मेशिन प्रयोग गर्नुपर्ने जटिल प्रकृतिको कार्य भनि उल्लेख भएको रहेछ भने सम्बन्धित प्राविधिकको सिफारिशमा सार्वजनिक निकायबाट सहमति लिई त्यस्ता मेशिन प्रयोग गर्न सकिने उल्लेख छ। पालिका अन्तर्गत सञ्चालित अधिकांश सडक निर्माण, कालोपत्रे तथा सडक स्तरोन्नतिसँग सम्बन्धित योजनाका उपभोक्ता समितिहरुले डोजर एक्साभेटर लगायतका हेभी मेशिन प्रयोग गर्ने गरेको पाइएता पनि नियमावलीको व्यवस्था बमोजिम सम्बन्धित प्राविधिकको सिफारिश गराई सार्वजनिक निकायबाट सहमति लिएको पाईएन ।

ङ) लागत सहभागिता - पालिकाले आयोजना/कार्यक्रम छनौट गर्दा उपभोक्ता समितिको तर्फबाट नगद लागत सहभागिता जुट्ने आयोजनालाई प्राथमिकता दिनुपर्ने नगद सहभागिता तोकिएको अवस्थामा सहभागिता बापतको रकम सम्बन्धित स्थानीय तहको खातामा दाखिला गरी सोको भौचर प्राप्त भएपछि मात्र उपभोक्ता समितिसँग योजना सम्झौता गर्नुपर्दछ । तर पालिकाले लागत सहभागिता सहितका लागत अनुमान तयार गरेको देखिएन् । अतः नगद लागत सहभागिता जुट्ने आयोजनालाई प्राथमिकता दिनु पर्दछ ।

च) आयोजना हस्तान्तरण - सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ अनुसार यस वर्ष कार्यसम्पन्न भएका आयोजना तथा कार्यक्रमहरु उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण गर्नु पर्नेमा गरेको पाईएन ।

२५ सेवा प्रवाहको स्थिति :

पालिकाले यस आर्थिक वर्ष ५८७ जनालाई देहाय बमोजिमको पञ्जीकरण सेवा उपलब्ध गराएको छ ।

विवरण	सेवा संख्या
जन्मदर्ता	२७७
मृत्युदर्ता	१३२
बसाईसराई दर्ता	२३
विवाह दर्ता	१३७
सम्बन्धविच्छेद दर्ता	१८
जम्मा	५८७

उपरोक्त विवरण अनुसार यस वर्ष जन्मदर्ता २७७, मृत्यु दर्ता १३२, बसाईसराई दर्ता २३, विवाह दर्ता १३७, सम्बन्ध विच्छेद १८ गरी ५८७ जनालाई पञ्जिकरण सेवा प्रवाह गरेको छ ।

२६ **कानून निर्माण :**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा १०२ अनुसार स्थानीय तहहरुले आफ्नो अधिकारक्षेत्र भित्रका विषयमा ऐन तथा सोको अधीनमा रही नियम निर्देशिका कार्यविधि र मापदण्ड बनाउनुपर्नेमा पालिकाले हालसम्म देहाय बमोजिम कानून निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको छ ।

सि.नं.	विवरण	संख्या	यो वर्ष बनेका संख्या
१	ऐन	२६	०
२	नियमावली	९	०
३	कार्यविधि	३१	३
४	नीति	०	०
	जम्मा	६७	३

पालिकाले यस वर्षसम्म आफ्नो क्षेत्राधिकार भित्रका २६ ऐन, ९ नियमावली, ३१ कार्यविधि गरी जम्मा ६७ वटा कानुन निर्माण गरी स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशन गर्ने गरेको छ ।पालिकाले आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा मात्र ३ वटा कार्यविधि निर्माण गरेको देखियो । सोही ऐन को दफा १०२ को (४) अनुसार यसरी बनाइएका ऐन नियमावली कार्यविधि पालिकाले प्रदेश सरकार र नेपाल सरकारमा पठाउनु पर्नेमा पठाएको पाईएन।

२७ **न्यायिक समितिको कार्यसम्पादन :**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ४६ देखि ५३ सम्म अधिकार क्षेत्र तथा न्याय सम्पादन प्रक्रियाको व्यवस्था गरेको छ । समितिमा परेको उजुरीमध्ये मेलमिलाप प्रकृतिका आधारमा विवाद दर्ता भएको ३ महिनाभित्र टुङ्गो लगाउने व्यवस्था छ।लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण अनुसार मुद्दा दर्ता र फर्स्यौट कारवाही देहाय बमोजिम रहेको छ ।

गत वर्षबाट सरेका विवाद	यस वर्ष दर्ता भएको	जम्मा	फर्स्यौट/कारवाही भएका विवाद	फर्स्यौट /कारवाही हुन बाँकी विवाद
१	८	९	७	२

उपरोक्त विवरण अनुसार गतवर्षबाट जिम्मेवारी सरी आएका १, यस वर्ष ८ नयाँ मुद्दा दर्ता भई ९ मुद्दा रहेकोमा ७ मुद्दा फर्स्यौट भई यस आर्थिक वर्षको अन्त्यमा २ मुद्दाको कारबाही हुन बाँकी देखिन्छ। बाँकी मुद्दाको समेत समयमानै टुङ्गो लगाउनु पर्दछ ।

२८ **सूचना प्रकाशन तथा प्रसारण:**

सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन,२०६४ को दफा ४,५,६,७,८,२७,२८ तथा नियमावली, २०६५ मा नागरिकको सूचनाको हक सम्बर्द्धन संरक्षण र प्रचलन गर्ने सम्बन्धमा सार्वजनिक निकायले सूचना अधिकारी तोक्ने, आफ्नो निकायको सूचना वर्गीकरण र अद्यावधिक

गर्ने,सार्वजनिक निकायले तीन/तीन महिनामा स्वत: प्रकाशन गर्नुपर्ने विवरण प्रकाशन गर्नुपर्ने, आफ्नो वेब साईट नियमित अद्यावधिक गर्ने तथा सार्वजनिक निकायसँग माग गरिएको सूचना र उपलब्ध गराएको सूचनाको विवरण छुट्टै अभिलेख राख्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले सूचनाको हक सम्बर्द्धन र प्रचलन गर्ने सम्बन्धमा आफ्नो वेब साईट नियमित अद्यावधिक गर्ने, सूचना अधिकारी तोक्ने लगाएको कार्य गरेको भएता पनि आफ्नो निकायको सूचना वर्गीकरण र अद्यावधिक गर्ने, तीन/तीन महिनामा स्वत: प्रकाशन गर्नुपर्ने विवरण प्रकाशन गर्ने गरेको नपाइएकोले सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन तथा नियमावलीले गरेको व्यवस्थाको पूर्ण पालना गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

२९ **तलबी प्रतिवेदन पारित बेगर तलब भत्ता भुक्तानी :**

स्थानीय सेवा गठन तथा सञ्चालन ऐन, २०७९ को दफा ६९(५) अनुसार प्रदेश किताबखाना वा प्रदेश लेखा इकाई कार्यालबाट तलबी प्रतिवेदन पारित नगराई तलब भुक्तानी गर्न नहुने व्यवस्था छ । तर पालिकाले यस वर्ष तलबी प्रतिवेदन पारित नगरी स्वास्थ्य तर्फका ३१ जनाको रु १,८२,२६,८५८।- र पालिका तर्फका १९ जनाको रु १,०७,६६,६९१।- सहित ५० जना कर्मचारीलाई रु २,८९,९३,५४९।- तलब भुक्तानी गरेको छ। तलबी प्रतिवेदन पारित गराएर मात्र तलब भत्ता भुक्तानी गर्नुपर्दछ ।

३० **कर्मचारी व्यवस्था :**

स्थानीय तहले आफ्नो अधिकार क्षेत्र र कार्यबोझको विश्लेषण गरी संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणको आधारमा स्थायी प्रकृतिको काममा सेवा करारबाट लिने कर्मचारीको दरबन्दी प्रस्ताव गर्नुपर्ने र विना प्रस्ताव दरबन्दी सृजना गर्न नसकिने व्यवस्था रहेको छ। स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ८३ (८) मा नगर प्रहरी, सवारी चालक, सयस बगैंचे, प्लम्बर लगायतका पद तथा सेवामा बाहेक करारमा नियुक्त गर्न पाइने व्यवस्था छैन। पालिकाले उल्लेखित पदहरुमा बाहेक ६ कर्मचारी करारमा नियुक्त गरी रु २७६६५८७ तलब भत्ता भुक्तानी गरेको पाइयो ।

पद	नियुक्ति संख्या	मासिक तलव भत्ता दर रु.	वार्षिक तलब भुक्तानी रु.	कैफियत
ईन्जिनियर	१	४३६८९	५७७९५७	दरबन्दी भित्र
अ सव ईन्जिनियर	३	३२९०२	१३१३१७८	
सहायक कम्प्यूटर अपरेटर	१	३२९०२	४३७७२६	
अमिन	१	३२९०२	४३७७२६	
जम्मा			२७६६५८७	

३१ **कर्मचारी प्रोत्साहन भत्ता :**

बागमती प्रदेशको स्थानीय सेवा (गठन तथा संचालन) ऐन, २०७९ को दफा ६९(४) अनुसार कर्मचारीलाई कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन भत्ता प्रदान गर्नका लागि सम्बन्धित स्थानीय तहले आफ्नो आन्तरिक आय स्रोतबाट व्यहोर्ने गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्ने उल्लेख छ । पालिकाले कार्यसम्पादक सूचक बेगर यस वर्ष विभिन्न शाखामा कार्यरत ५० जना कर्मचारीलाई कार्यबोझ बढी भएको भनी १२ औ नगर सभाले कार्यालय तथा मातहतको इकाइहरुको विभिन्न पदमा कार्यरत स्थायी कर्मचारीहरुलाई शुरु स्केलको १० प्रतिशतका दरले हुन आउने रकम प्रोत्साहन भत्ता वापत उपलब्ध गराउने निर्णयको आधारमा कर्मचारीहरुलाई प्रोत्साहन भत्ता वापत रु २३,४३,२४४।- भुक्तानी गरेको छ ।जुन आन्तरिक आय रु ८४,४१,८९३।- को २७.७५ प्रतिशत हुन्छ ।प्रोत्साहन भत्ता भुक्तानी गर्दा प्रदेश कानून अनुसार तोकिएको विधि अवलम्बन गरी कार्य सम्पादन सूचक तथा अतिरिक्त कार्य गरेको खुल्ने हाजिरी समेत प्रमाणित गराई खर्च गरिनुपर्दछ।

जिरी नगरपालिका राजश्वको विश्लेषण २०८१।८२

सि नं	आर्थिक वर्ष	राजश्व अनुमान	राजश्व प्राप्ति	असुली प्रतिशत
१	२०७७।७८	१,००,००,०००	६७,८४,७२५.२७	६७.८४
२	२०७८।७९	८९,००,०००	८२,०५,४३४.७९	९२.१९
३	२०७९।८०	१,००,००,०००	७७,११,०९८.६७	७७.११
४	२०८०।८१	१,००,००,०००	२,०२,५१,०९१.४७	२०२.५१
५	२०८१।८२	१,१५,००,०००	८४,४१,८९२.९९	७३.४०
जम्मा		५,०४,००,०००	५,१३,९४,२४३.१८	१०१.९७

३२ **अवकाश कोष :**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ९१ बमोजिम स्थानीय तहले स्थानीय सेवाका कर्मचारीले निजको सेवा शर्त सम्बन्धी कानुन बमोजिम अवकाश हुदा योगदानमा आधारित उपदान वा निवृतिभरण औषधि उपचार लगायतको सुविधा उपलब्ध गराउनका लागि दरबन्दीमा कार्यरत प्रत्येक कर्मचारीको खाइपाई आएको तलवबाट १० प्रतिशत कट्टा गरी अवकाश कोषको व्यवस्था गरीने भनिएतापनि पालिकामा अवकाश कोष स्थापना भएको पाईएन।तर पालिकाले यस आर्थिक वर्ष कर्मचारी कल्याणकोषमा एकमुष्ट रु ३० लाख ट्रान्सफर गरेको छ।

३३ **सहकारी नियमन :**

सहकारी ऐन, २०७४ को दफा ७३ अनुसार मासिक, चौमासिक, वार्षिक प्रतिवेदन बुझाउनु पर्ने र सहकारी नियमावली, २०७५ को नियम २८(४), सहकारी संस्थाहरुको सुपरिवेक्षण, निरीक्षण तथा अनुगमन निर्देशिका, २०७८ को दफा ३ मा मासिक प्रतिवेदन प्रत्येक महिना ७ गते भित्र एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) दाखिला गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले उपलव्ध गराएको विवरणअनुसार पालिका भित्र ३९ वटा सहकारी संस्था रहेका छन् ।पालिका भित्रका सहकारी संस्थाहरुले एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) बाट विवरण आंशिक दाखिला गरेको पाइयो । त्यसैगरी पालिकाबाट जम्मा १२ वटा सहकारी संस्थाहरुको मात्र अनुगमन गरेको पाइएकोले बाँकी सहकारीको सञ्चालन अवस्था बारे अध्ययन गर्न सकिएन । तसर्थ ऐन, नियमावली र निर्देशिका अनुसार प्रणालीमा विवरण दाखिला गर्न लगाई सोको प्रभावकारी अनुगमन गर्नु पर्दछ । सहकारी सदस्यहरुको हित र वचत रकमको सुरक्षा तथा लगानीमा हुन सक्ने जोखिम रोक्न प्रचलित कानुनी व्यवस्था अनुरुप त्यस्ता संस्थाहरुको नियमित अनुगमन गरिनु पर्दछ ।

३४ **सहकारी संस्थाको विवरण:**

पालिकामा यस आर्थिक वर्षमा सहकारी संस्थाको विवरण देहाए बमोजिम रहेको छ ।

सहकारी संस्थाको किसिम	सहकारी संख्या	सदस्य संख्या	शेयर पूँजी रु	बचत रु	ऋण लगानी रु	जगेडा कोष
वचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	५	६२९९	६१८३३२००	४७७७०७१२०	४०३२२५०४४	१३८१६५२६
कृषि सहकारी संस्था लि.	७	१३१०	४४८८७००	२४७०५४३८	२६९८९१०३	२०५८९०४
जम्माः	१२	७६०९	६६३२१९००	५०२४१२५५८	४३०२१४१४७	१५८७५४३०
नोट डिभिजन सहकारीले हस्तान्तरण गरेका 27 वटा सहकारीले विवरण नबुझाएको ।						

पालिकाले उपलब्ध गराएको विवरण अनुसार पालिकाभित्र ३९ वटा सहकारी संस्था रहेकोमा १२ वटा सहकारी संस्थाहरुले कोपोमिसमा विवरण प्रविष्ट गरेको पाइयो भने डिभिजन सहकारीबाट पालिकामा हस्तान्तरण भइ आएका २७ सहकारी संस्थाहरुको सदस्य संख्या, शेयर पूँजी ,वचतकर्ता, बचतकर्ताको बचत रकम, ऋण लगानी लगायतको विवरण स्थानीय तहसँग नरहेको पालिकाले जनाएको छ ।पालिका अन्तर्गतका १२ वटा सहकारी संस्थाहरुमा ७६०९ वचतकर्ता रहेका छन ।उक्त सहकारी संस्थाहरुमा वचतकर्ताको रु.६,६३,२१,९००।- को शेयर पूँजी, रु.५०,२४,१२,५५८।- वचत रकम तथा रु.४३,०२,१४,१४७।- ऋण लगानी रहेको छ ।

३५ **सहकारी संस्थाको अनुगमन :**

पालिकाले उपलब्ध गराएको विवरण अनुसार पालिका भित्र संचालनमा रहेका सहकारी संस्थाको पालिकाले अनुगमन गरेको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

पालिकामा दर्ता भएका सहकारी संस्थाको संख्या	**अनुगमन गरेका सहकारी संस्थाको संख्या**	**अनुगमनबाट देखिएका प्रमुख व्यहोराहरु**	**अनुगमन प्रतिवेदन उपर गरेको कारबाही**
३९	12	कृषि सहकारीले बचतको कारोबार तुलनात्मक रुपमा बढी गरेको	सिमा भन्दा बढी वचतको कारोबार नगर्न सुझाव
		दोहोरो सदस्यता	एकै प्रकृतिको एउटा सहकारीमा मात्र सदस्य रहनको लागि सुझाव दिएको
		विना धितो ऋण लगानी	जमानतबाट लगानी गर्ने
		संस्था खारेजीको लागि सुझाव	संस्था खारेजीको प्रकृयामा रहेको

पालिकामा दर्ता भएका ३९ वटा सहकारी संस्थाहरु मध्ये १२ वटा सहकारीको मात्र अनुगमन गरेको विवरण पेश भएको छ। अनुगमन प्रतिवेदनमा विना धितो ऋण लगानी दोहोरो सदस्यता जस्ता कमी कमजोरी देखाई त्यसमा सुधार गर्न सुझाव दिएको देखिन्छ। सहकारी सदस्यहरुको हित र वचत रकमको सुरक्षा तथा लगानीमा हुन सक्ने जोखिम रोक्न प्रचलित कानूनी व्यवस्था अनुरुप त्यस्ता संस्थाहरुको नियमित अनुगमन गरी वचतकर्ताको लगानी सुनिश्चित गरिनु पर्दछ ।

३६ **आर्थिक सहायता :**

पालिकाले स्पष्ट मापदण्ड र कार्यविधि तर्जुमा गरी तथा बजेट विनियोजन गरेर मात्र आर्थिक सहायता वितरण गर्नु पर्दछ। पालिकाले यस वर्ष विपन्न आगलागी प्राकृतिक विपद असहाय लगायतमा रु.१०,००० देखि रु.२०,००० सम्म कार्यपालिकाको निर्णयले यस वर्ष ६ जनालाई आर्थिक सहायता प्रदान गरी रु.१,२०,०००।- आर्थिक सहायता वितरण गरेको छ । निश्चित विधि र मापदण्ड वेगर आर्थिक सहायता वितरण गर्ने प्रक्रियामा नियन्त्रण हुनु पर्दछ ।

३७ **धरौटी फिर्ता सम्बन्धमा:**

२।२०८१।५।१३ सार्वजनिक खरीद नियमावली, २०६४ को नियम १२४(२) बमोजिम रिटेन्सन मनिको रकम सम्बन्धित आपुर्तिकर्ता, निर्माण व्यवसायी वा सेवा प्रदायकले सम्बन्धित आन्तरिक राजस्व कार्यालयमा कर विवरण पेश गरेको प्रमाण कागजात पेश गरे पछि फिर्ता गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । अर्थ मन्त्रालयको प.स. २०६९।७० च.नं.३६९ मिति २०६९।६।१७ को परिपत्र बमोजिम मू.अ.कर समायोजन गरेको प्रमाण पेश गरेपछि मात्र धरौटी फिर्ता दिनुपर्ने व्यवस्था छ। कार्यालयले एटी कन्स्ट्रक्सनको धरौटी रु.३,३८,५३६ फिर्ता गर्दा आन्तरिक राजस्व कार्यालयमा कर समायोजन गरेको प्रमाण पेश हुनुपर्ने रु.

प्रमाण पेश नगरेको	३,३८,५३६

३८ **खाजा/खाना खर्च:**

कार्य सञ्चालन निर्देशिका, २०८१ को दफा ४७ मा खाना खाजा सम्बन्धि मापदण्डको व्यवस्था गरेको छ ।जसमा खाजा खाना खर्च प्रदान गर्न प्रयोजनका लागि अनिवार्य रुपमा विद्युतीय हाजिर प्रणालीबाट प्रमाणित भएको हुनु पर्ने र खाजा खाना खर्च र प्रोत्साहन भत्ता प्राप्त गरिरहेको पदाधिकारी वा कर्मचारिलाई तोकिएको बाहेक अन्य कुनै भत्ता र परिवहन खर्च वापत कुनै रकम उपलब्ध गराइने छैन साथै नियमित काम बाहेक विशेष कामको लागि दैनिक २ घण्टा भन्दा बढी अतिरिक्त समय काम गर्ने कर्मचारीलाई खाजा खाना वापत दैनिक ६०० र सार्वजनिक विदाको दिन कम्तीमा ४ घण्टा काम गरे वापत खाजा खाना आतेजाते खर्चको लागि ८०० दिन सकिने व्यवस्था गरेको छ।तर कार्यलयले विद्युतिय हाजिरी प्रमाणीत नगराइ म्यानुअल हाजिरको आधारमा १३ जना कर्मचारीहरुलाई हिउँदे तथा बजेट निर्माण कार्यमा खटिए वापत रु.१,८४,२३९ खाना , खाजा तथा परिवहन खर्च भुक्तानी लिएको देखियो ।कार्यालयमा हाजिर भएको आधारमा नियमित तलबको १० प्रतिशत प्रोत्साहन भत्ता समेत भुक्तानी भएकोमा खाजा खाना भत्ता समेत भुक्तानी लिएको

पाइएकोले अतिरिक्त समय काम गरे वापत खाजा खाना तथा परिवहन भत्ता भुक्तानी गर्ने कार्य नियम सम्मत देखिएन ।यस्तो खर्चमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।

३९ **निर्णय भन्दा बढी प्रोत्साहन भत्ता भुक्तानी:**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२८** को निर्णयले रू **७८,१४२** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

४० **भरपाई पेश नभएको:**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **५८०,००८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	०

४१ **कर संकलन :**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को दफा ५५, ५७, ५८ र ५९ मा एकीकृत सम्पत्ति कर, घरजग्गा कर, घरजग्गा वहाल कर, व्यवसाय कर र वहाल विरौटी शुल्क उठाउने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाको यस वर्ष आन्तरिक आयको अनुमान रु.१,१५,५०,०००।- गरेकोमा असुली रु.८४,४१,८९३ ।- भएको छ ।जुन अनुमानको तुलनामा ७३.०८ प्रतिशत हुन्छ । राजस्व संकलनको प्रक्षेपण गर्दा अनुमान र संकलन को विश्लेषण गरिनुपर्दछ। अतः पालिकाले संघीय र प्रदेश सरकार प्रतिको निर्भरता घटाउँदै आन्तरिक आयको हिस्सा बढाउन के कस्ता कर संकलनका सम्भाव्यता छन तिनीहरुको पहिचान गरिनुपर्दछ। विभिन्न शीर्षकमा असुली गरेको विवरण निम्नानुसार रहेको देखिन्छ।

क्र.सं.	राजस्वसंकेत	आम्दानी शीर्षक	अनुमान	यस महिना सम्मकोआम्दानी
१	११३१३	सम्पती कर	११,००,०००.००	६७५.९६
२	११३१४	भुमिकर/मालपोत	४४,००,०००.००	३७,०१,५७६.३९
३	११३१७	वहाल कर	५,५०,०००.००	५,९२,१४३.३८
४	११३१८	वहालविटौरी कर	१,१०,०००.००	०.००
५	११६९१	अन्य कर	५५,०००.००	९६,२००.००
६	१४१९१	पर्यटनशुल्क	०.००	९५,७७५.००
७	१४२११	कृषिउत्पादनको बिक्रीबाट प्राप्त रकम	०.००	२,५८,३१५.००
८	१४२१३	अन्यबिक्रीबाट प्राप्त रकम	२,२०,०००.००	३९,९१७.२५
९	१४२१९	अन्य सेवाशुल्क तथा बिक्री	२,९१,५००.००	५,१६,७१२.६०
१०	१४२२१	न्यायिकदस्तूर	११,०००.००	०.००
११	१४२२३	शिक्षाक्षेत्रको आम्दानी	०.००	५,५००.००
१२	१४२२४	परीक्षाशुल्क	११,०००.००	५६,०००.००
१३	१४२२५	यातायातक्षेत्रको आम्दानी	०.००	२,५०,७००.००
१४	१४२२९	अन्यप्रशासनिक सेवा शुल्क	३,३०,०००.००	२,३८,०००.००
१५	१४२४२	नक्सापासदस्तुर	३,३०,०००.००	०.००
१६	१४२४३	सिफारिशदस्तुर	१४,३०,०००.००	१०,८८,६८५.००
१७	१४२४४	व्यक्तिगतघटना दर्ता दस्तुर	३,३०,०००.००	०.००
१८	१४२४५	नाताप्रमाणित दस्तुर	३,३०,०००.००	०.००
१९	१४२४९	अन्यदस्तुर	१,७६,०००.००	७,३०,४३८.६१
२०	१४२५३	व्यावसायरजिष्ट्रेशन दस्तुर	८,८०,०००.००	१,३७,८००.००
२१	१४२५४	रेडियो/एफ.एम.सञ्चालन दस्तुर	५,५००.००	०.००
२२	१४३१२	प्रशासनिकदण्ड, जरिवाना र जफत	३,३०,०००.००	३,५००.००
२३	१४३१३	धरौटीसदरस्याहा	०.००	१,१०,०००.००
२४	१४५२९	अन्यराजस्व	५,५०,०००.००	५८,७२०.००
२५	१४६११	व्यवसाय कर	०.००	३,९९,५००.००
२६	१५१११	बेरूजू	१,१०,०००.००	४१,७३३.८०
२७	१५११३	अनुदानफिर्ता	०.००	२०,०००.००
जम्मा			१,१५,५०,०००.००	८४,४१,८९२.९९

पालिका भित्र रहेका करदाताहरूको अभिलेख व्यवस्थित नरहेको एवं बुझाउन ल्याएको अवस्थामा मात्र कर एवं शुल्क बुझ्ने परिपाटी रहेकोले उल्लिखित असुली यथार्थ मान्न सक्ने अवस्था देखिएन ।तसर्थ आफ्नो क्षेत्रभित्र करदाताको अभिलेख अद्यावधिक गरी करको दायरामा ल्याउनु पर्दछ।

४२ **घर जग्गा बहाल करः**

पालिकाले जारी गरेको आर्थिक ऐन, २०७५ को दफा ४ अनुसार गाउँपालिका क्षेत्रभित्र कुनै पनि व्यक्ति वा संस्था वा निकायले घर पसल ग्यारेज गोदाम टहरा सेड कारखाना जग्गा वा पोखरी पूरै वा आंशिक रूपमा बहाल दिएमा बहाल लागेको रकममा घर जग्गा बहाल कर लगाइने व्यवस्था रहेको छ। यस वर्ष पालिकाले घर जग्गा वहाल कर शुल्क वापत रु. ५,९२,१४३ ।- कर संकलन गरेको छ। पालिकाले उक्त बहाल कर को क्षेत्रगत लगत नराखेकाले कुन क्षेत्रबाट कति बहाल कर उठ्छ भन्ने कुराको एकिन गर्न सकिएन ।अत: नियमानुसार अभिलेख राखी कर उठाउने प्रकृयालाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ ।

४३ **वन पैदावर:**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को दफा ६२ (ख) मा सामुदायिक वनबाट आय प्राप्त गर्न सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिले वन पैदावर बिक्रि तथा उपयोग सम्बन्धी वार्षिक कार्ययोजना बनाइ पालिकाबाट स्वीकृत गराउनुपर्ने र वन पैदावरको बिक्री वापत प्राप्त हुने रकमको दश प्रतिशत रकम सम्बन्धित पालिकाको सञ्चित कोषमा दाखिला गर्नुपर्ने व्यवस्था छ ।पालिकामा सो वापतको कुनै रकम प्राप्त भएको पाइएन ।

४४ **आन्तरिक आय :**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा वजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय समेतको व्यवस्थापन गर्न सक्ने व्यवस्था छ । पालिकाले आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा केन्द्रीय अनुदानबाट गरेको खर्चका तुलनामा आन्तरिक आयको स्थिति देहाय बमोजिम छ ।

केन्द्रिय अनुदानबाट खर्च	आन्तरिक आय	आन्तरिक आय प्रतिशत
२२४८१६४८८.४	८४४१८९२.९९	३.७५

उपर्युक्त विवरण अनुसार स्थानीय तहमा प्राप्त केन्द्रीय अनुदानबाट भएको खर्चको तुलनामा आन्तरिक आयको हिस्सा ३.७५ प्रतिशत मात्र रहेको छ । त्यसैले पालिकाको आन्तरिक आय सङ्कलनको दायरालाई फराकिलो पार्दै आन्तरिक आय बृद्धि गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।

४५ **फोहरमैला व्यवस्थापन :**

फोहरमैला व्यवस्थापन ऐन, २०६८ अनुसार स्थानीय तहहरुले स्रोतमै फोहरमैलाको वर्गीकरण गर्न लगाई सोही अनुसार सङ्कलन र व्यवस्थापन गर्ने कार्यको शुरुवात गर्न नसकेको कारण फोहरमैला व्यवस्थापनमा जटिलता देखिएको छ । फोहर उत्सर्जन हुने स्रोतमा नै वर्गीकरण गरी कुहिने, नकुहिने, सिसाजन्य, अस्पतालबाट उत्पादित र इ-वेष्ट लगायतका फोहर वर्गीकरण गरी उपयुक्त व्यवस्थापन गरेको देखिएन । फोहरमैलाको उचित व्यवस्थापन गरी पालिकाको पर्यावरणलाई स्वच्छ राख्नुपर्दछ ।

४६ **व्यवसाय कर :**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ५८ मा पालिकाले आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्र रहेका विभिन्न व्यवसाय गर्ने व्यक्तिबाट व्यवसाय कर उठाउनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । यस वर्ष पालिकाले व्यवसाय दर्ता तथा नवीकरण शुल्क बापत रु.३,९९,५००।- कर सङ्कलन गरेकोमा पालिकाको क्षेत्रभित्र रहेका व्यवसायीहरुको अभिलेख अध्यावधिक गरेको छैन। जसबाट पालिकाले सङ्कलन गरेको व्यवसाय कर यथार्थ मान्न सक्ने अवस्था देखिएन। तसर्थ पालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्र सञ्चालनमा रहेका सम्पूर्ण व्यवसायीको विवरण अद्यावधिक अभिलेख राखी करको दायराभित्र ल्याउनु पर्दछ ।

४७ **विविध खर्च :**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ६१ बमोजिम श्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण गरि बजेट अनुमान आन्तरिक आयको परिधि भित्र रहि औचित्यताको आधारमा विविध खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले विविध खर्च शीर्षकबाट यस वर्ष नगरसभामा रु. ४,०६,६९५।- र अतिथि सत्कार खाजा खाना तथा अन्यमा रु. ७,९४,३१५।- गरी कुल रु. १२,०१,०१०।- खर्च गरेको छ ।जुन आन्तरिक आय रु. ८४,४१,८९३ ।- को १४.२३ प्रतिशत हुन्छ । यस्तो खर्च गर्दा स्पष्ट खर्चको मापदण्ड निर्धारण गरि यस्तो खर्चमा नियन्त्रण गरिनु पर्दछ ।

४८ **इन्धन खर्च :**

स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यले पाउने सुबिधा सम्बन्धी ऐन, २०७७ को दफा ४(२) बमोजिम सवारी साधन उपलव्ध गराएकोमा अनुसूचीमा उल्लेख भए बमोजिम नगर प्रमुख तथा उप प्रमुखले मासिक १०० लिटर ईन्धन र ५ लिटर मोविल त्रैमासिक वडा अध्यक्षलाई मासिक २० लिटर ईन्धन र १ लिटर मोविल त्रैमासिक पाउने उल्लेख छ । त्यस्तै प्रदेश सरकारको प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०७७ को दफा १७ अनुसार अनुसूची ४ बमोजिम कार्यालय प्रमुखले मासिक ७० लिटर र राजपत्राङ्कित तृतीय श्रेणी वा सो सरहका कर्मचारीले मासिक १० लिटर ईन्धन पाउने उल्लेख छ । पालिकाले यस वर्ष पदाधिकारी कार्यालय प्रयोजन/अन्य प्रयोजन समेत ७ वटा चार पाङ्ग्रे र ३२ वटा दुई पाङ्ग्रे सवारी साधन सहित ३९ सवारीको लागि बार्षिक रु.३०,५७,७०५।- ईन्धनमा खर्च गरेकोमा लगबुक राखेको पाईएन भने ऐन र नियममा भएको ईन्धन सूविधाको सिमाको समेत पालना गरेको देखिएन । पालिकाले ईन्धन खर्च सम्वन्धी मापदण्ड तयार गरी इन्धनको माईलेज पुस्तक लगबुक सवारी मर्मतबाट हासिल भएको माइलेज समेतको आधारमा ईन्धन खर्चमा मितव्ययीता कायम गर्न उल्लेखित ऐन र खर्च मापदण्ड निर्देशिकाको पालना गर्नुपर्दछ।

४९ **सवारी साधन मर्मत खर्च :**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली २०७७ को नियम ३९ (१०) मा जिम्मेवार व्यक्तिले सरकारी रकमको खर्च लेख्नु अघि त्यस्तो रकम खर्च गर्न वा भुक्तानी दिन आवश्यक बिल भरपाई र कागजात संलग्न भए वा नभएको तथा संलग्न कागजात अनुसार भुक्तानी दिन रीत पुगे वा नपुगेको जाँच गर्नु पर्ने उल्लेख छ । पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार ७ वटा चार पाङ्ग्रे र ३२ वटा २ पाङ्ग्रे सवारी साधन गरी ३९ सवारी साधन मर्मत गरेबापत वार्षिक रु.२०,३५,६६३।- खर्च गरेको छ ।

५० **उपभोक्ता मार्फत भवन निर्माण:**

१३।२०८२।०३।१९ संघीय सरकारबाट हस्तान्तरित कार्यक्रम सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम ९७(१) अनुसार जटिल प्रकृतिको कार्य गर्दा उपभोक्ता समितिले पालिकाबाट स्विकृति लिनुपर्ने र उपभोक्ता समूहबाट हुने निर्माण कार्यमा मेसिनको प्रयोग नगरी श्रमिकको योगदानलाई प्राथमिकता दिनुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । पालिकाले जटिल प्राविधिक कार्य समेतमा मेशिन प्रयोगको लागत अनुमान स्वीकृत गरी उपभोक्ता समिति मार्फत कार्य गराउन स्विकृति दिएको देखिन्छ ।पालिकाले वडा नं. ३ को मालि सेल्वा ज्याहुदा गुम्बा निर्माणको लागि रु. ५५,९६,०२३।४ मा पालिकाको योगदान ५० लाख र उपभोक्ताको रु. ५,९६,०२३।४० हुनेगरी २०८१।०८।२३ मा कार्यपालिकाको निर्णयबाट २०८१।१०।२३ मा समितिसँग सम्झौता गरी १००।५७ घ. मी M20 Concrete को कार्य समेत उपभोक्ता समिति मार्फत गर्ने गरी सम्झौता भएको छ ।DUDBC को नर्म्स अनुसार १००० वर्ग फिट भन्दा बढी क्षेत्रफल हुने भवन निर्माण गर्दा संरचना विश्लेषण प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था समेत भएकोमा सम्झौता भई निर्माण भएको संरचना १८०० वर्ग फिटको सो विश्लेषण समेत पेश भएको भएपनि पालिकाको तर्फबाट औपचारिक रुपमा स्वीकृति प्रदान गरिएको छैन । संघीय सशर्त अनुदानबाट सार्वजनिक खरिद प्रकृया अनुसार निर्माण गर्न अख्तियारी प्रदान गरिएको यस योजनाको सम्झौतामा दक्षता र प्रभावकारीता सुनिश्चित हुन नसकेकोले सार्वजनिक जटिल प्रकृतिको संरचना निर्माणको कार्यलाई उपभोक्ता समिति मार्फत निर्माण गर्ने कार्य नियमसम्मत नदेखिएको रु.

अनियमित भएको	५५,९६,०२३.४

५१ **भौतिक निर्माण कार्य :**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा नियमावली, २०६४ को व्यवस्था अनुसार सार्वजनिक निर्माण कार्य गर्दा पार्दर्शिता, समता ,मितव्यिता, दक्षता , प्रभावकारीता र आवश्यकताको आधारमा खरिद प्रकृया अवलम्बन गरी परिणाममुखी योजनामार्फत सञ्चालन गर्नुपर्दछ भन्ने व्यवस्था छ । स्थानिय मौलिक संस्कृति र प्रविधिको संरक्षणको लागि लाभग्राहि (उपभोक्ता) मार्फत समेत पनि लागत साझेदारीको आधारमा योजना कार्यान्वयनको आधार प्रदान गरेको छ ।यस पालिकाले आ. व. २०८१।८२ को कुल पूँजीगत खर्च रु.१३,६५,४३,४३७।४९ मध्ये सार्वजनिक निर्माण तर्फ उपभोक्ता मार्फत १५९ योजनामा रु.२९,०९७ देखि अधिकतम रु.४८,२४,१८२। सम्मको निम्नानुसार रु.६,४१,९२,५९८। खर्च भुक्तानी भएको छ । पालिकाले ठेक्का प्रकृया मार्फत ठूला प्याकेजको परिणाममुखी योजना निर्माण गरी गुणस्तरीय संरचना निर्माणलाई ध्यान दिई टुक्रे योजनालाई निरुत्साहित गर्नुपर्दछ ।

२०८१।८२ मा उपभोक्ता समिति मार्फत कार्यान्वयन भएका योजना

सि नं	उपभोक्ता समितिको संख्या	योजनाको सिमा	खुद भुक्तानी
१	३२	१ लाख सम्म	२४, ७९ , ५८४
२	४८	१- २ लाख	८२, १० , ४५१
३	५४	२- ५ लाख	२, ०० , ५९ , ०४२
४	१६	५- १० लाख	१, ०९ , २१ , ४३५
५	५	१०- २० लाख	८६, २३ , २९७
६	४	२०- ५० लाख	१, ३८ , ९८ , ७८९
७	०	०	०
जम्मा	१५९		६, ४१ , ९२ , ५९८

५२ **कृषि तथा पशु अनुदानः**

कृषी क्षेत्रको रुपान्तरण, कृषी तथा पशुपन्छीजन्य व्यवसाय प्रवर्धन लगायतका कृषी, पशुपन्छी, बालीनाली, मत्स्य आदि सम्वन्धी अनुदान उपलब्ध गराउने कार्यक्रमबाट विभिन्न व्यक्ति तथा समूहलाई अनुदान दिएको देखिन्छ । यस्ता कार्यक्रम संघका साथै प्रदेश तथा स्थानीय तह मार्फत तिनका समेत स्रोत साधनको सम्लग्नतामा सञ्चालन गर्न विभिन्न नीति कार्यविधी तथा निर्देशिका नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय तहबाट समेत तर्जुमा भएको देखिन्छ । सोही बमोजिम लक्षित कृषक वर्गलाई अनुदान वितरण वापत वार्षिक कार्यक्रम अनुसार यस वर्ष यस पालिकाबाट ३१४ जना व्यक्तिको लागि रु ३०५७२७७।- खर्च भएको बेहोरा निम्नानुसार देखिन्छ । यस्ता अनुदानका रकम वितरणका लागि लाभग्राही छनौट गर्दा छनौट विधि, गत वर्ष अनुदान दिएको रकमको अभिलेख भिडान गर्दै खर्चको पारदर्शिता र जवाफदेहिता प्रवर्धनको लागी यसरी अनुदान प्राप्त गर्ने कृषकको नाम, ठेगाना र अनुदानको किसिम तथा रकम वेभसाइटबाट सार्वजनिकरण गर्नु गराउनु पर्दछ ।

क्र.सं	अनुदानको किसिम	व्यक्ति संख्या	खर्च भएको रकम रु	कैफयत
कृषि तर्फ				
१	गहु जौँ को विउ वितरण शतप्रतिशत अनुदान	२०४ जना	८५०००।	संघीय सरकारबाट सशर्त अनुदान
२	५०% अनुदानमा मिनिटिलर वितरण	१९ जना	४७१६००।	नगरपालीकाको अनुदान
३	सिल्पोलिन प्लास्टिक शत प्रतिशतमा वितरण वडा ७	२१ जना	९७६४९	वडा कार्यालय अनुदान
४	५०% मिनिटिलर वितरण वडा ४	६ जना	१४९७००	वडा कार्यालयअनुदान
५	५०% थेसर मेसिन वितरण	९ जना	१९८०००।	संघीय सशर्त अनुदान
६	तरकारीको बिउ वितरण शत प्रतिशतमा वडा ९	१३ वटा समुह	९००९५।	वडा कार्यालयअनुदान
७	५०% सिल्पोलिन प्लाटिक	१० जना	४०५००।	वडा कार्यालय अनुदान
	५०% थेसर मेसिन वडा २	२ जना	५५०००।	
८	५०%मिनिटिलर ३ थान र थेसर मेसिन १ थान वितरण वडा ९	४ जना	९९९००।	वडा कार्यालयअनुदान
९	२०% अनुदानमा कृषि यत्रिकरणहलो ६ मिनिटिलर ५ कमै छोडाउने थेसर ६ थान थेसर मेसिन ३ थान	२० जना कृषक समुहमा वितरण गरिएको	४७२०००।	प्रदेश सरकारको सशर्त अनुदान
	जम्मा	३०८ जना	१७,५९,४४४	
पशुतर्फ				
१०	दुध उत्पादनमा आधारित अनुदान कार्यक्रम	२ जना	५,९८,१३३.६४/-	
११	५०% अनुदानमा साना दुग्ध उद्योग स्थापना तथा औजार सहयोग कार्यक्रम	२ जना	२,००,०००/-	
१२	पशुपालन (भेडा,बाख्रा) प्रवर्दन कार्यक्रम जिरी-३ (प्रदेश सशर्त अनुदान)	२ जना	५,००,०००/-	
	जम्मा	6	1298133	
	कुल जम्मा	314	3057277	

५३ **दोहोरो भत्ता :**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२८** को निर्णयले रू **७६,९२०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२८** को निर्णयले रू **७०,९५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

५४ **गाई आनुवंशिक केन्द्र हुदै लिंकन बजार जोड्ने सडक:**

११२।२०८१।११।०१ जिरी नगरपालिका पूँजीगत सडक निर्माण कार्यको सडक विभागको स्ट्यान्डर्स एन्ड स्पेशिफेकसन -२०७५ तेस्रो संसोधन २०७८ समेतको आधारमा स्पेशिफेकसन नं.१२०४ अनुसार ड्रईङ डिजाईन र डि. पि. आर वेगर सडक डिजाईन गरी कालोपत्रे सम्मको काम गर्दा सववेशको कार्यको मोटाई न्युनतम १० सेमी १५० मिलिमिटर हुनुपर्ने उल्लेख गरेको छ । पालिकाले सो १०३७ मि. सडकको ड्रईङ डिजाईन र डि. पि. आर वेगर लागत अनुमान स्विकृत गरी सव वेसको काम १०० मिलिमिटर मात्र राखेर कालोपत्रेको काम गरेको छ । यस्तै कालेपत्रेको काम गर्दा प्रिमिक्स कार्पेट सोहि स्पेशिफेकसन बुँदा नं १३०१ अनुसार २० मिलिमिटर मात्र हुने उल्लेख गरेकोमा ३० मिलिमिटरको प्रिमिक्स कार्पेटिङ गरेको देखिन्छ । यस सम्बन्धमा पालिकाले डोलीडारको नम्स प्रयोग गरी लागत अनुमान बनाउँदा कालोपत्रेको मोटाई नखुलेकोले ३० मि.मि राखेको यसरी रु ९७,७०,१०६।१३ बढी व्ययभार पारी भुक्तानी गरेको देखिएकोले मितव्ययी हुनेगरी निर्माण कार्य गर्नुपर्दछ।

५५ **बजार हुँदै वडा नं. ५ जाने:**

सडक निर्माण कार्यको सडक विभागको स्ट्यान्डर्स एण्ड स्पेशिफेकसन -२०७५ तेस्रो संसोधन २०७८ समेतको आधारमा स्पेशिफेकसन नं. १३०१अनुसार प्रिमिक्स कार्पेटिङ कालो पत्रेको मोटाई २० मिलिमिटर हुनुपर्ने उल्लेख छ । यस पालिकाले वडा नं ५ को लिंकन वजार हुँदै वडा कार्यालय जाने १०३७ मिटर सडकको २,१९,९९,१०५।५० को लागत अनुमान सहितमा निर्माण सम्झौता भएकोमा १३ नं. आईटमको प्रिमिक्स कार्पेटको ९३.४० क्युविक मिटर कार्य भई भौचर नं १६।२०८२।०३।२२ संघीय सरकारबाट हस्तान्तरीत कार्यक्रम पूँजीगतबाट पोखरी ताँबे कन्सट्रक्सन लाई रु १,५२,२९,२५३।९७ भुक्तानी गरेकोमा तोकिएको स्ट्यान्डर्स एण्ड स्पेशीफिकेशन भन्दा बढि कालोपत्रेको भुक्तानी हुँदा फजुल खर्च भएको छ । यस सम्बन्धमा पालिकाले डोलिडारको नम्सको आधारमा लागत अनुमान तयार गर्दा प्रिमिक्स को मोटाई उल्लेख नभएकोले मोटाई फरक परेको उल्लेख गरेको छ। यसरी स्ट्याण्डर्स र स्पेशिफिकेसनको विपरीत बढी व्ययभार पार्ने गरी निर्माण कार्य भएको देखिएकोले सार्वजनिक निर्माण कार्य दिगो र किफायती बनाउनु पर्दछ।

५६ **जिरी बसपार्क ठेक्का :**

सार्वजनिक निर्माण कार्य गर्दा निर्माण नम्सको प्रयोग गर्दा एकै चेनेजमा कटिङ र फिलिंगको काम बापतको मुल्यांङ्कन गर्दा फिलिङ्गो कटिङ बाट निस्केको परिमाणको ८० प्रतिशत परिमाण फिलिङ्गा प्रयोग गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस पालिकाले डोलिडारको नम्स प्रयोग गरी निर्माण कार्यको लागत अनुमान तयार गरी एकै चेनेजमा कटिङ र फिलिङ्ग भएपनि कटिङको परिमाणलाई फिलिङ्गा उपयोग नगरी डम्पिङ्ग गर्ने गरी लागत अनुमानरु. ४,०६,२४,२७०।६० र सम्झौता रु. २,५४,१२,७६४।९१ स्विकृत गरेको छ । चेनेज ०+००० देखी ०+१०१.८२ सम्मको चेनेजमा कुल कटिङ्गा DPR ३१४७ घ. मि भएकोमा मिति २०८२।०३।२० मा भएको नापी अनुसार २९६८ घ. मि आईटम नं. ७ मा उल्लेख भएकोमा सो कटिङको परिमाण फिलिङमा समेत प्रयोग भएको भन्ने मिक्स्ड स्वायल भएकोबाट समेत पुष्टी हुन्छ । यसैगरी फिलिङमा सिट नं. ०८ मा १०८६ घ. मिको प्रति घ. मि को रु.१०० को दरमा BOQ मा चढेको देखिन्छ । ठेक्का ०७ (सडक ठेक्का २०८१।८२ मा) भौ नं १८, २०८२।०३।२३ मा रु. १६२, ८३,२७८।४४ भुक्तानी समेत भएकोमा ITEM नं. ८ को कटिङको बापत नघटाएको फिलिङको १०८६घ. मी को ८० प्रतिशत परिमाणको प्रति घ. मि. को १०० को दरले मू. अ. कर समेत रु ९८१७४।४० बढी भुक्तानी गरेकोले आ. वि .ई मेरो एस. के. जे. भी (६२२७५२०३१) बाट असुल उपर गर्नुपर्ने रु.

असुल गर्नुपर्ने	९८,१७४

५७ **कार्यसम्पन्न/स्विकार प्रतिवेदन :**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२४(१) बमोजिम योजना कार्यान्वियन गर्ने कार्यलयले कार्य स्वीकार प्रतिवेदनको आधारमा स्वीकृत विल विजकको मूल्यांकन सहित भुक्तानी दिनुपर्ने कानूनी व्यवस्था छ । ठेक्का सम्झौताको जि.सि.सि. ५९ अनुसार निर्माण कार्यको ९० प्रतिशत भन्दा माथि भौतिक तथा वित्तीय प्रगति भएको ठेक्का सम्झौताको मात्र कार्य स्वीकार गर्ने आधार दिएको छ । यस पालिकाले वडा नं ६ देखि ९ जोड्ने सडक स्तरोन्नति ठेक्का-०१-२०८१।८२ मा निर्माण व्यवसायी प्राजिल कन्स्ट्रक्सन प्रा.लि.

संग मूल्य अभिवृद्धि कर र पि.एस. सहित रु. १,८५,३५,६३४।९१ मा २०८१।१२।०३ मा सम्पन्न गर्ने गरी सम्झौता गरेकोमा म्याद थप सहित २०८२।०३।२४ को म्याद रहेको देखिन्छ । २०८२।०३।२४ को नापी/मूल्यांकन अनुसार भौ.नं. ३३१।२०८२।०३।२४ बाट रु.१,६२,७९,०६८।८४ (८७.८२ प्रतिशत) र सो योजनाको सुपरिवेक्षण गर्ने प्राविधिकको भौतिक मूल्यांकन प्रतिवेदनमा भौतिक प्रगति समेत ८९ प्रतिशतमा कार्यस्वीकार गरेको देखिन्छ । नियम र सम्झौता विपरीत सम्झौता भन्दा रु. २२५६५६६.०७ कम कार्य हुँदा नै कार्यस्वीकार गरेको देखिएकोले सो रकम बराबरको कार्य गरी कम्तिमा ९०% भौतिक प्रगति पुर्याएर कार्यस्वीकार पेश गरेको प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रु.

प्रमाण पेश नगरेको	२२,५६,५६६

५८ **नगर विकास कोषको ऋण:**

नगर विकास कोष र जिरी नगरपालिकाको विचमा २०७७।०४।०४ मा भएको ऋण सम्झौता अनुसार स्विकृत लागत अनुमान रु.१०,५८,०१,००० को कोषको तर्फबाट ६६.१६ प्रतिशत र नगरपालिकाको तर्फबाट ३३.८४ प्रतिशत हिस्सा व्यहोर्ने गरी वडा नं ५ मा सपिङ्ग कम्प्लेक्स निर्माण ठेक्का मार्फत सपिङ्ग कम्प्लेक्स निर्माण गरी सम्झौताको बुँदा नं.२.१२ अनुसार कोषको सहमति सहितको दरमा भाडामा सञ्चालन गरी २० वर्षे ३६ किस्ते (२ वर्षको ग्रेष अवधि सहित) ऋण फिर्ता समझदारी भएको देखिन्छ । सुरु ठेक्का सम्झौता रु.६,६६,५३,०७५।७९ रहेपनि दुई पटकको भेरिएसन १४ प्रतिशत सहित सम्झौता रकम रु.७,६०,९१,८२१.६० कायम भएकोमा ठेक्कामा मूल्य समायोजन रु.८०,४१,७८१.५८ सहित कम्प्लेक्सको कुल कार्यसम्पन्न लागत रु.८,४१,३३,६०३.१८ पुगेको देखियो । पालिकाले निम्न बमोजिम हालसम्म फस्योँट गर्न बाँकी ऋण पूर्व निर्धारित तालिका बमोजिम चुक्ता गर्नुपर्दछ भने निर्मित संरचना व्यापारिक उपयोगको लागि भाडामा लगाउनु पर्दछ ।मिति २०७७।०४।०४ देखी २०८२।०३।३२ सम्म नगर विकास कोषलाई भुक्तानी हुँन बाँकी ऋण रकम देहाय बमोजिम रहेको छ ।

सि. नं	आ. व	साँवा भुक्तानी	व्याज भुक्तानी	ऋण बाँकी
१	२०७७।७८	-	-	५, ५६ , ६२ , ७९१.८६
२	२०७८।७९	-	-	०
३	२०७९।८०	२१, ०१ , २३७.४६	५९, ९३ , ४५१.८५	५, ३५ , ६१ , ५५४.४
४	२०८०।८१	२३, २५ , ०२८.२८	२७, २९ , ०६४.५६	५, १२ , ३६ , ५२६.१२
५	२०८१।८२	५०, १४ , २६०.३५	५४, ४२ , ०००.००	४, ६२ , २२ , २६५.७७
जम्मा		९४, ४० , ५२६.०९	१, ४१ , ६४ , ५१६.४१	४, ६२ , २२ , २६५.७७

५९ **वीमा भुक्तानी :**

सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम ११२ अनुसार २० लाख भन्दा बढी ठेक्का सम्झौताको हकमा सम्झौता मितिदेखी त्रुटि सच्याउने अबधिसम्म विमा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ साथै ठेक्का सम्झौताको GCC को बुँदा नं १९(१) अनुसार ठेक्का सम्झौता मितिदेखी त्रुटि सच्याउने अबधिसम्म मान्य हुने विमा पोलिसिको आधारमा मात्र पेश भएको P.S. को विमा विजकको भुक्तानी दिन सक्ने व्यवस्था छ । पालिकाले निम्नअनुसारको ठेक्का सम्झौताका निर्माण व्यवसायी शर्त बमोजिम विमा भुक्तानी गर्दा पुरै अबधि विमा नभएको हकमा समेत BOQ अनुसार रकम भुक्तानी गरेको छ ।सम्झौताको सुरु अबधि देखी विमा नगरी अवधि छुट भएको हकमा भुक्तान भएको विलको अनुपातिक कट्टी गरी बाँकी रकम मात्र भुक्तानी गर्नुपर्नेमा दामासाहिले कट्टी छुट हुन गएको रकम असुल गर्नुपर्ने रु.

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्योँट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२८** को निर्णयले रू **१३,८७८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्योँट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२८** को निर्णयले रू **७,५७७**

सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२८** को निर्णयले रू **२,५८७** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२८** को निर्णयले रू **१२,८९४** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा ५९ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

असुल गर्नुपर्ने	२५,८९७

६० **विद्यालय निकासा रजिष्टर :**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९ मा अधिकार प्राप्त अधिकारीले आय व्यय ठिक र विश्वसनीय रहेको तथा दोहोरो हुने गरी भुक्तानि भएको छैन भन्ने कुरामा ध्यान दिनुपर्ने उल्लेख छ ।कार्यालयले तोकिएको ढाँचामा विभिन्न विद्यालयलाई निकासा दिएको विवरणको स्पष्ट विवरण खुल्ने गरी यथार्थ विवरण राख्नुपर्नेमा निकासा अभिलेख राखेको छैन । अद्यावधिक निकासाको अभिलेख नराख्दा दोहोरो निकासा विद्यालयलाई जान सक्ने स्थिति छ । जसबाट विद्यालयलाई वास्तविक रुपमा निकासा दिनुपर्ने र भुक्तानी दिएको बारे यथार्थ विवरण प्राप्त गर्न कठिन हुने भएकोले विद्यालयगत निकासा रजिष्टर खाता अद्यावधिक राख्नु पर्दछ ।

६१ **शिक्षक अभिलेख:**

पालिकाले पालिका भित्र रहेका विद्यालयहरुको स्वीकृत दरबन्दी (राहत, करार समेत) विद्यालयमा शिक्षक पदपूर्तिको अवस्था, सरुवाको विवरण, अवकास विवरण तयार नगरेकोले निकासा भएको रकम वास्तविक भए नभएको भिडान गर्न सकिएन । पालिकाले विद्यालयबाट पेश गरेको माग फारामलाई मात्र आधार लिई तलब निकासा दिएको देखिएको हुँदा शिक्षक सरुवा, अवकाश भए पश्चात सम्बन्धित शिक्षकको तलब सुविधा रकम निकासा नभएको भनि भिडान गर्न नसकिएको हुँदा अभिलेख तयार गरी खर्चलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ ।

६२ **विद्यालय र विद्यार्थी संख्या:**

पालिकाले तयार पारेको शैक्षिक सत्र २०८१ चैत्रको विवरण अनुसार देखिएका व्यहोराहरु देहाय बमोजिम रहेका छन् ।

क्र.स	विद्यालयको किसिम	विद्यालय संख्या	विद्यार्थी संख्या
१	सामुदायिक विद्यालय	२८	२११२
२	संस्थागत विद्यालय	३	६८१
३	शहित स्मृति विद्यालय	१	२४३
	जम्मा	३२	३०३६

पालिका अन्तर्गतका ३२ विद्यालयमा ३०३६ जना विद्यार्थीहरु अध्ययनरत रहेका छन ।

६३ **सामुदायिक विद्यालयको दरबन्दी तथा पदपूर्तिः**

आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा पालिका भित्रका २८ वटा सामुदायिक विद्यालयको शिक्षक दरबन्दी र पदपूर्तिको अवस्था देहाए बमोजिम रहेको छ ।

विद्यालयको किसिम	दरबन्दी संख्या	स्थायी पदपूर्ति	पदपूर्ति मध्ये राहत/करार	रिक्त दरबन्दी
सामुदायिक	१४१	१०२	३९	०

उक्त विवरण अनुसार पालिकामा जम्मा १४१ दरबन्दी रहेकोमा १०२ जना स्थायी पदपूर्ति र ३९ जना राहत/करारमा नियुक्त गरी पदपूर्ति गरेको देखिन्छ ।

६४ **शिक्षक विद्यार्थी अनुपात :**

शिक्षा विभाग शिक्षा तथा मानव श्रोत विकास केन्द्र सानोठिमी भक्तपुरबाट प्रकाशित कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि २०८१।८२ मा गरिएको व्यवस्था अनुसार शिक्षक विद्यार्थी अनुपात हिमाली भेगमा १:४० पहाडी भेगमा १:४५ र तराई भेगमा १:५० रहने व्यवस्था छ । पालिकाबाट प्राप्त २०८१ चैत्रको विवरण अनुसार पालिका अन्तरगतका केही विद्यालयको शिक्षक विद्यार्थी अनुपातको अवस्था देहाय बमोजिम छ ।

क्र सं	विद्यालयको नाम	शिक्षक सङ्ख्या	विद्यार्थी सङ्ख्या	शिक्षक विद्यार्थी अनुपात
१	श्री देउराली प्र.वि ४	३	१३	१:४
२	श्री कालीदेवी आ वि	१	३	१:३
३	श्री सेतीदेवी प्रा वि ३	२	१०	१:५
४	श्री सेरल्पा प्रा वि	३	२२	१:७
५	श्री कालिका मा.वि	११	१६२	१:१५
६	श्री ढुङगेश्वरी मा वि	१३	२४७	१:१९
७	श्री जिरी मा वि	२४	५३१	१:२२
८	श्री बौद्ध भुवानेश्वरी मा वि	१४	२८०	१:२०
९	श्री गर्जाङ्ढुङ्गा मा वि	१९	२२३	१:१२

पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार पालिका अन्तर्गत रहेका २८ वटा विद्यालयमा १४१ जना शिक्षक र २११२ जना विद्यार्थी रहेकोमा औषत शिक्षक विद्यार्थी अनुपात १:१५ रहेको छ । श्री जिरी मा वि को शिक्षक विद्यार्थी अनुपात १:२२ रहेको छ भने श्री कालीदेवी आधारभूत विद्यालयको शिक्षक विद्यार्थी अनुपात १:३ रहेको छ । कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि बमोजिम शिक्षक विद्यार्थी अनुपात मिलाउनु पर्दछ ।

६५ **शिक्षक दरबन्दी मिलान र विद्यालय समायोजन :**

पालिकाको औषत शिक्षक विद्यार्थी अनुपात १:१५ रहेकोमा सार्वजनिक विद्यालय समायोजन एवं एकिकरण कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७७ र शिक्षक दरबन्दी (मिलान तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि, २०७६ अनुसार संघीय कानूनले तोके बमोजिम विद्यालय समायोजन एवं शिक्षक दरबन्दी मिलानको कार्य गरेको पाईएन ।त्यसैले आवश्यकता र औचित्य समेतलाई विचार गरी प्रचलित कानून अनुसार विद्यालय समायोजन एवं शिक्षक दरबन्दी मिलान तर्फ सम्बन्धित निकायहरुले ध्यान दिनुपर्दछ ।

६६ **प्रति विद्यार्थी लागत :**

पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को प्रति विद्यार्थी लागत देहाय बमोजिम रहेको छ ।

बजेट विवरण	बजेट रकम	खर्च रकम	विद्यार्थी संख्या	प्रति विद्यार्थी लागत
शिक्षा क्षेत्रको कुल बजेट	१४२६७८०००	१४०४९७८४७.८०	२३५५	५९६५९

उपरोक्त विवरण अनुसार पालिकाको सामुदायिक विद्यालयको बाल विकास देखि कक्षा १२ सम्म प्रति विद्यार्थी लागत रु ५९६५९ ।- रहेको छ ।

६७ **शैक्षिक गुणस्तर :**

पालिका अन्तर्गत रहेका विद्यालयहरुको २०८१ सालको एस.ई.ई. परीक्षामा जम्मा १२७ विद्यार्थीको सहभागी भएकोमा नतिजाका आधारमा सामुदायिक र संस्थागत विद्यालयको तुलना देहाय बमोजिम रहेको छ ।

क्र.स.	जिपिए	जम्मा विद्यार्थी	उत्तिर्ण विद्यार्थी सङ्ख्या		उत्तिर्ण प्रतिशत	
			संस्थागत	सामुदायिक	संस्थागत	सामुदायिक
१	३.६१- ४.००	२७	१८	९	६६.६७	३३.३३
२	३.२१- ३.६०	४८	१६	३२	३३.३३	६६.६७
३	३.२१ भन्दा कम	५२	१२	४०	२३.०७	७६.९२
		१२७	४६	८१		

उल्लेखित तालिका अनुसार ३.६१ - ४.०० जिपिए ल्याउने २७ जना विद्यार्थी मध्ये १८ जना संस्थागतबाट र ९ जना सामुदायिक विद्यालयबाट उत्तिर्ण भएको देखिन्छ भने ३.२१-३.६० जिपिए ल्याउने ४८ विधार्थी मध्ये १६ जना संस्थागत र ३२ जना सामुदायिक विद्यालयबाट उत्तिर्ण भएको देखिन्छ ।३.२१ भन्दा कम ल्याउने ५२ विद्यार्थी मध्ये १२ जना संस्थागत र ४० जना सामुदायिक विद्यालयबाट उत्तिर्ण भएको देखिन्छ। जसअनुसार उच्च जि.पि.ए. ल्याउने विद्यार्थी सामुदायिक विद्यालयमा न्यून देखिएको तथा सामुदायिक विद्यालयको प्रति विद्यार्थी लागत रु ५९,६०९।– रहेकोमा उत्तिर्ण प्रतिशत न्यून रहेकोले सामुदायकि विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तरमा थप सुधार गर्नुपर्ने देखिन्छ।

६८ **संस्थागत विद्यालयको छात्रवृत्ति :**

जिरी नगरपालिका आधारभूत तथा माध्यमिक शिक्षा ऐन २०७५ को दफा ४३ (२) बमोजिम संस्थागत विद्यालयले कुल विद्यार्थीको १० प्रतिशत नघट्ने गरी तोकिएबमोजिमका विपन्न अपाङ्गता भएका महिला दलित वा जनजाती जेहेन्दार विद्यार्थीलाई निशुल्क छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउनु पर्ने छ साथै त्यसरी प्रदान गरेको छात्रवृत्तिको विवरण विद्यालयमा सार्वजनिक गरी एक प्रति कार्यालयमा समेत पठाउनु पर्ने उल्लेख छ । साथै त्यस्तो विवरण शिक्षा शाखामा समेत पठाउनु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले तयार पारेको शैक्षिक सत्र २०८१ को विवरण अनुसार संस्थागत विद्यालयमा अध्यनरत विधार्थी संख्या निम्नानुसार छन् ।

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	विद्यार्थी संख्या	छात्रवृत्ति प्राप्त गर्नुपर्ने विद्यार्थी संख्या	छात्रवृत्ति प्राप्त गरेका विद्यार्थी संख्या
१	जेम एकेडेमी	३३४	३३	२५
२	सरस्वती सामुदायिक माध्यामिक विद्यालय	३५७	३५	४२

अत: पालिकाले संस्थागत विद्यालयले तोकिए बमोजिम विपन्न अपाङ्गता भएका महिला दलित वा जनजाती जेहेन्दार विद्यार्थीलाई निशुल्क छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउनु पर्नेमा जेम एकेडेमीले ३३ जना विद्याथीलाई छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउनुपर्नेमा २५ जना विद्यार्थीलाई मात्र छात्रवृत्ति उपलब्ध गराएको पाइएकोले ऐनले तोके बमोजिम छात्रवृत्ति प्राप्त भए नभएको पालिकाबाट अनुगमन गरी सुनिश्चित हुनुपर्ने देखिन्छ ।

६९ **संस्थागत विद्यालयको शुल्क निर्धारण तथा अनुगमन :**

जिरी नगरपालिका आधारभूत तथा माध्यामिक शिक्षा ऐन, २०७५को दफा ४२ मा नगर शिक्षा समितिले तोकिए बमोजिम संस्थागत विद्यालयले शुल्क निर्धारण गर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले संस्थागत विद्यालयले लिनुपर्ने शुल्क निर्धारण गरेको पाईएन। अत: ऐन ले गरेको व्यवस्था बमोजिम पालिकाले संस्थागत विद्यालयको शुल्क निर्धारण गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

७० **शहिद स्मृति विद्यालय अनुदान :**

कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि ०८१।८२ को क्रियाकलाप नं २.७.१३.९ मा द्धन्द्ध पिडित परिवार शिक्षा कार्यक्रम सहिद प्रतिष्ठान मार्फत सञ्चालन हुने विद्यालयलाई बजेट प्राप्त भएको स्थानीय तहले आफ्नो क्षेत्रभित्रमा सञ्चालित प्रतिष्ठान नमुना सञ्चालित विद्यालयबाट रकम खर्च गर्ने क्रियाकलाप सहितको कार्यान्वयन प्रस्ताव पेश गर्नुपर्ने र स्थानीय तहले प्रस्तावका क्षेत्रहरुको आवश्यकता र उपयूक्तताको मूल्यांकन गरी एकमुष्ट अनुदान दिने र अनुदानबाट विद्यालय सञ्चालन सम्बन्धि सम्पूर्ण क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने तथा प्रतिष्ठानले तोकेको आधारमा बजेट खर्च गर्ने र प्रगति नियमित रुपमा स्थानीय तहमा पठाउनुपर्ने उल्लेख छ । यस आवमा शहिद स्मृति विद्यालयले पेश गरेको प्रस्तावना बमोजिम विद्यालयको नाममा संघीय सर्शत शिर्षकबाट रु. २ करोड ४२ लाख २८ हजार र प्रदेश सर्शत

शिर्षकबाट रु. १० लाख गरी कूल रु. २,५२,२८००० निकासा भई पालिकामा प्रगति विवरण पेश भएको छ । प्रतिष्ठानले हालसम्म विद्यालयको दरबन्दि तथा पदपुर्ति सम्बन्धि (ओ एन एम) नगरेकोले यस आ.व. मा १५ जना शिक्षक र १० जना कर्मचारीको तलब भत्तामा रु. १,२१,०४,९६६ खर्च लेखेकोमा प्रतिष्ठानको तलब भत्तामा वास्तविक कति खर्च हुनुपर्ने हो यकिन हुन सकेन । अतः प्रतिष्ठानले शिक्षक तथा कर्मचारीको दरबन्दि सम्बन्धि ओ एन एम गरी तलब भत्ता खर्च गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

७१ **सेनेटरी प्याड व्यवस्थापन:**

२५०।०८२।०३।१९ सेनेटरी प्याड (वितरण तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि, २०७६ मा विद्यालयले छात्रा विद्यार्थी लगत तयार गरी सम्बन्धित स्थानीय तहमा लेखी पठाउने र स्थानीय तहले प्राप्त संख्याको आधारमा एक महिनामा एक छात्राले बढीमा १६ वटा सेनेटरी प्याड प्राप्त गर्ने गरी आवश्यक मात्रामा खरिद गरी सम्बन्धित विद्यालयको महिला शिक्षक वा कर्मचारीलाई सम्पर्क व्यक्ति तोकी प्याड वितरण प्रक्रिया सुचारु गरी अर्को महिनाको ७ गतेभित्र सूचना पाटीमा विवरण टाँस्नुपर्ने व्यवस्था छ ।पालिकाले यस आ.व. मा विभिन्न ८ वटा विद्यालयका कक्षा ६ देखि १२ सम्मका ६९० जना छात्राका लागि ९०५० थान कूल रु.६,२३,८१६ (मु.अ.कर सहित) को स्यानिटरी प्याड खरिद गरेको देखिन्छ । सो सम्बन्धि देखिएका व्यवहोराहरु निम्नानुसार छन् ।

(क) विद्यालयहरुले गत विगतको खपतलाई आधार मानी समयमै उचित परिमाणमा खरिद गर्नुपर्नेमा पालिकाले वर्षान्तमा खरिद गरी मौज्दात राखेको देखिन्छ । तसर्थ कार्यक्रमको उद्देश्य अनूरुप समयमै स्यानिटरी प्याड खरिद गरी मासिक रुपमा नियमित वितरण हुनुपर्दछ ।

(ख) पालिकाद्धारा निःशुल्क वितरणका लागि भनि स्यानिटरी प्याडको प्रत्येक स्ट्रिपमा विवरण उल्लेख भएतापनि, स्यानिटरी प्याडको आपूर्ति पछि गुणस्तर र स्पेशिफिकेशन अनुसारको समान भए नभएको मूल्यांकन प्रतिवेदनका आधारमा यकिन गरी भुक्तानि दिनुपर्नेमा गुणस्तर परीक्षण सम्बन्धि कार्य भएको देखिएन ।

७२ **दिवा खाजा:**

कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि ०८१।८२ को कार्यक्रम नं. २.७.११.१ मा पालिका भित्रका सामूदायिक विद्यालयमा प्रारम्भिक बालविकास देखि कक्षा ५ सम्मका बालबालिकालाई ईमिसको डाटा र उपस्थित दरलाई सत्यापन गराई प्रति विद्यार्थी प्रति दिन रु. १५ का दरले विद्यालयमा विद्यार्थीको भौतिक उपस्थितिमा पुरा समय विद्यालय सञ्चालन भएको दिन (परीक्षामा सामेल भएको दिन समेत) खाजा उपलब्ध गराईएका विद्यालयको प्रधानाध्यापक र वि.व्य.स अध्यक्षबाट विद्यार्थीको सङ्ख्यात्मक हाजिरी विवरण प्रमाणीत गराई स्थानीय तहमा यकिन गरी कूल १८० दिन ननाघ्ने गरी निकासा दिने उल्लेख छ । पालिकामा दिवा खाजा वापत निकासा भएका विद्यालयहरुको निकासा भिडान गर्दा कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि बमोजिम दिवा खाजा प्राप्त गर्ने विद्यार्थीको भौतिकउपस्थितिमा पुरा समय विद्यालय सञ्चालन भएको दिन (परीक्षामा सामेल भएको दिन समेत) खाजा उपलब्ध गराईएका विद्यालयको प्रधानाध्यापक र विद्यालय व्यवस्थापन समिति अध्यक्षबाट विद्यार्थीको सङ्ख्यात्मक हाजिरी विवरण प्रमाणीत गराई माग फारामको आधारमा दिवा खाजावापतको रकम निकासा गर्नुपर्नेमा पालिकामा कार्यविधि बमोजिमको प्रमाणित हाजिरी विवरण तथा विद्यालयको माग फाराम पेश नगरी ईमिस डाटाको आधारमा बालविकासदेखि ५ कक्षासम्मका विद्यार्थीका लागि संघीय सर्शत शिर्षकबाट रु.३०,४९,२०० र कक्षा ६ देखि १० सम्मका विद्यार्थीका लागि प्रति विद्यार्थी रु. ५ का दरले पालिकाबाट थप रु. ६,४७,१२० गरी कुल रु. ३६,९६,३२० निकासा गरेको देखिन्छ । वास्तविक निकासा कति हुनु पर्ने हो यकिन हुन नसकेकोले सम्बन्धित विद्यालयहरुले कार्यविधिमा उल्लेख भएबमोजिमको प्रक्रिया पुरा गरी पालिकाको शिक्षा शाखाबाट नियमित रुपमा अनुगमन गरी उपस्थित विद्यार्थी संख्याको हाजिरी प्रअ र विव्यसबाट प्रमाणीत हाजिरी विवरण पेश भएबमोजिम सत्यापन गराएर मात्र दिवा खाजा वापत को रकम निकासा हुनुपर्दछ ।

७३ **प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम:**

स्थानीय तहमा स्वीकृत बेरोजगार व्यक्तिलाई न्यूनत्तम रोजगारी प्रत्याभूत गराउन एवम् सामुदायिक पूर्वाधारहरुको विकास मार्फत नागरिकको जीवनयापनमा सुधार ल्याउने उद्देश्यले स्थानीय तहभित्र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको छ । प्रधानमन्त्री

रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका, २०७५ को दफा २(१) मा बमोजिम पालिकाले बेरोजगारको तथ्यांक अद्यावधिक गरेर सूचीमा समावेश भएकाहरुलाई प्राथमिकीकरण गरी प्राथमिकता क्रम अनुसार कामका लागि रोजगार कार्यक्रममा संलग्न गराई बढिमा १०० दिनको रोजगारी दिनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । कामका लागि पारिश्रमिकमा आधारित सामुदायिक आयोजना (सञ्चालन तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि २०७७ को सि.नं. ४ अनुसार श्रममूलक आयोजना छनौट गर्दा स्थानीय तहको वार्षिक योजना तर्जुमाका सबै चरण पूरा गरि आयोजना बैंक तयार गरी सोहि आयोजना बैंक अनुसार प्राथमिकता क्रममा रहेका बेरोजगार व्यक्तिको आधारमा कार्यपालिकाको योजना सञ्चालन गर्नुपर्ने हुन्छ । तर पालिकामा आयोजना बैंक तयार नगरी कार्यक्रम सञ्चालन गरेको पाईयो । यस आ.व.मा पालिका अन्तर्गतका वडाहरुमा सञ्चालन भएका आयोजना निम्नानुसार छन् ।

वडा नं.	कार्यक्रम	रोजगार संख्या	ज्यालामा खर्च भएको रकम
पालिकाका ९ वटा वडामा १२ वटा योजना	सडक सोईलिङ, गोरेटो बाटो स्तरन्नोति तथा सिंढी निर्माण लगायतका कार्यक्रम	५५	४१८००००

प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत यस पालिकामा यस आ.व. मा रु.७५,००,००० रकम व्यवस्था भएकोमा रु. ६४,५७,८६४ करिव ८६.१०% खर्च भएको देखिन्छ। यस मध्ये रु.४१,८०,००० श्रमिकको ज्यालामा खर्च भएको देखिन्छ भने बाँकि रकम रु २२,७७,८६४ मध्ये १०,०४,२६६ रोजगार संयोजक र प्राविधिक सहायकको तलब भत्तामा खर्च भएको देखिन्छ। भने बाँकि रकम रु. १२७३५९८ तालिम लगायत अन्य कार्यक्रममा खर्च गरेको छ।यस कार्यक्रमका लागि स्थानीय तहभित्रका वडामा सडक सोईलिङ, गोरेटो बाटो स्तरन्नोति तथा सिंढी निर्माण लगायतका कार्यक्रम संचालन गर्न दर्ता गरिएका २६५ मध्ये यस वर्ष १५ जनालाई औषत १०० दिन र ४० जनालाई औषत ५० दिनको रोजगारी तथा ५० दिनको कार्यस्थलमा आधारित सिप क्षमता तालिम, जीवनउपयोगि सिप तालिम प्रदान गरेको देखिन्छ। पालिकाले रोष्टरमा सूचीकृत भएका श्रमिकका लागि अधिक रोजगारीका लागि आवश्यक मात्रामा श्रम प्रधान योजना छनौट गरी कार्यान्वियनमा ल्याउनु पर्दछ ।

७४ **सामाजिक सुरक्षा तर्फः**

सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम अन्तर्गत भत्ता वितरण गर्दा सामाजिक सुरक्षा ऐन, २०७५ सामाजिक सुरक्षा नियमावली २०७६, सामाजिक सुरक्षा भत्ता संचालन कार्यविधि २०७७ को प्रावधान वमोजिम गर्नु पर्ने व्यवस्था छ।यस आर्थिक बर्षमा पालिकाले देहायका लाभग्राहीलाई देहाय अनुसार पहिलो र दोस्रो किस्ता बैंक मार्फत र अन्य किस्ता लाभग्राहीको खातामा ई.एफ.टी गरी भत्ता वितरण गरेको छ।

सि.नं.	सा.सु किसिम	प्रथम त्रैयामासिक		दोस्रो त्रैयामासिक		तेस्रो त्रैयामासिक		चौथो त्रैयामासिक	
		संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम
१	जेष्ठ अन्य	१३११	१५४४००८९	१३२२	१५७१०३०६	१३४९	१३८०७९३२	१३६९	1 १८४४१३१३
२	जेष्ठ दलित	७५	५९८५००	७७	६०९१४०	७५	५१६०४०	७१	४३१०६०
३	जेष्ठ एकल महिला	१५७	१२४४८८०	१५६	१२३०३३९	१४६	९५९५२०	१३५	२०५७८६०
४	विधवा	२६८	२१२००२०	२७१	२१४९२८०	२७४	१८६१६३३	२८०	१२७३३८०
५	पूर्ण अपाङग	३९	४५८८५०	४०	४७८८००	४०	४०६९८०	३९	३४८६५०
६	अति अशक्त अपाङग	८१	४९३६९६	८१	५१२८४८	८२	४७८८००	८१	२२५७५१
७	दलित वालवालिका	१११	१७१२७३	११०	१७०३०९	११०	१५१०८८	१११	३३४६४९
जम्मा		२०४२	२०५२७३०८	२०५७	२०८६१०२२	२०७६	१८१८१९९३	२०८६	२४११२६६३
कुल जम्मा						८३६८२९८६			

७५ सोझै तथा टुक्रे खरिद

सार्वजनिक खरीद ऐन, २०६३ को दफा ८ (२) मा प्रतिस्पर्धा सिमित हुनेगरी खरीद कार्य गर्न नहुने उल्लेख छ । त्यस्तै सार्वजनिक खरीद नियमावली २०६४ को नियम (३१) मा बीस लाख रुपैंया भन्दा बढी लागत अनुमान भएको मालसामान खरीद गर्दा खुला बोलपत्रको माध्यमद्धारा खरीद गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । खुला बोलपत्रको माध्यमवाट खरीद गर्दा बढी प्रतिस्पर्धा भई कम मुल्यमा सामान प्राप्त हुने हुन्छ । सार्वजनिक खरीद नियमावली २०६४ को नियम ७ मा प्याकेजिङ्ग तथा रिप्याकेजिङ्ग गरी ठेक्का सम्झौता गर्न सकिने व्यवस्था छ । त्यस्तै सार्वजनिक खरीद ऐन २०६३ को दफा ६ मा उल्लेख भएअनुसार वार्षिक खरीद योजना तयार गरी आवश्यकता अनुसार खरीद विधि छनौट गरी प्रतिस्पर्धात्मक विधि अवलम्बन गर्नुपर्दछ । पालिकाले यस वर्ष कार्यालय सामाग्री, मेशिनरी औजार तथा फर्निचर सोझै खरीद गरी भुक्तानी गरेको देखियो। पालिकाले फरक फरक योजना र कार्यक्रमको लागी खर्च भएकोले एकै प्याकेज बनाएन टेण्डर गर्न नसकिएको तथा त्रैमासिक निकासाको कारण पनि यस्तो भएको जनाएको छ ।पारदर्शिता र प्रतिस्पर्धा सुनिश्चित हुने गरी खरिद कार्य गर्नुपर्दछ ।

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा ७५ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

७६ औषधी खरिद सम्बन्धमाः

सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम ८५ को उप नियम १(क) मा २५ लाख रुपैया सम्मको औषधी जन्य मालसामान नेपालमा उत्पादित उत्पादकले राष्ट्रिय स्तरको समाचारपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी तोकेको विक्रि मूल्यमा सोझै खरिद गर्न सकिने छ भन्ने व्यवस्था रहेको छ। पालिकाले लागत अनुमान समेत तयार नगरी ३ वटा फर्मबाट कोटेशन माग गरी पेश गर्ने मध्ये न्यूनतम संग औषधि खरिद गरेको छ ।यसरी लागत अनुमान समेत तयार नगरी फर्मले पेश गरेको दरलाई आधार मानेर यस वर्ष ३ वटा फर्मबाट रु.३८,७५,२६४ को औषधि सोझै खरिद गरि भुक्तानी गरेको पाइयो ।औषधी खरिदको आपूर्ति दाखिला तथा खर्चको विवरण अध्यावधिक हुने गरी अभिलेख राख्ने तथा आर्थिक वर्षको अन्त्यमा बाँकि रहेको औषधीको जिम्मेवारी सारी अभिलेख व्यवस्थित गर्ने तर्फ पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ।

७७ **स्वास्थ्य तर्फको दरबन्दी पदपूर्ति :**

पालिकामा आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा संचालनमा रहेका स्वास्थ्य संस्थाको दरबन्दी पदपूर्ति र सेवा प्रवाहको अवस्था देहाए बमोजिम रहेको छ ।

स्वास्थ्य संस्थाको किसिम	स्वास्थ्य संस्थाको संख्या	दरबन्दी	पदपूर्ति	सेवाग्राहीको संख्या
जिरी अस्पताल	१	२८	२८	११८३६
स्वास्थ्य केन्द्र चौकी	३	१८	१७	४८५०
आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	५	१५	१५	३६२६
जम्मा		६१	६०	२२५४२

उक्त विवरण अनुसार पालिकामा १ अस्पताल, ३ स्वास्थ्य केन्द्र/चौकी ५ आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र गरी जम्मा ९ वटा स्वास्थ्य संस्थाहरु रहेकोमा यस वर्ष ६० जना कर्मचारीले २२,५४२ जना सेवाग्राहीलाई स्वास्थ्य सेवा प्रवाह गर्ने गरेको देखिन्छ ।

अनुसूचीहरू

अनुसूची - १

आर्थिक कारोबारको स्थिति

आर्थिक बर्ष: २०८१/८२

कार्यालय र स्थान : जिरी नगरपालिका, दोलखा , जिरी नगरपालिका , दोलखा

पद	नाम	कार्यकाल सुरु मिति	कार्यकाल समाप्त मिति
कार्यालय प्रमुख	पुरुषोत्तम सापकोटा	२०८१-०४-०१	२०८२-०२-०७
कार्यालय प्रमुख	राजकुमारी खत्री	२०८२-०२-१४	हाल सम्म कार्यरत
लेखा प्रमुख	रुद्र प्रसाद दहाल	२०८१-०४-०१	२०८२-०३-३२

बेरुजु वर्गीकरण:

असूल गर्नुपर्ने	अनियमित भएको	प्रमाणका कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा पेश्की
३८७,०१९	५,८६८,५१३.४	३,१७५,११०	०	०	०
				प्रारम्भिक प्रतिवेदनबाट देखिएको बेरुजू रु.	९,४३०,६४२.४
				प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर फछ्यौंट गरी संपरीक्षण भएको रकम रु.	८४२,९५६
				संपरीक्षणबाट थप भएको बेरुजू रु.	०
				लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा कायम बेरुजू रु.	८,५८७,६८६.४

स्थानीय तह :

गत बर्षको जिम्मेवारी		७०१६९१२८.२९	
आम्दानी		**खर्च**	
संघीय सरकारबाट अनुदान	३१६४७७१८०.१५	**चालु खर्च**	३०२५५६८४४.०४
प्रदेश सरकारबाट अनुदान	४८४३४४३४.३४	**पूँजीगत खर्च**	१३६५४३४३७.४९
राजश्व बाँडफाँट	९९९९१२९०.५६	**वित्तीय/अन्य व्यवस्था**	१२३७९८८८५.८२
आन्तरिक आय	८४४१८८६.०		
अन्य आय	१०२७५५३१४.९६		
कुल आय	५७६१००१०६.०१	**कुल खर्च**	५६२८९९१६७.३५
बाँकी मौज्दात		८३३७००६६.९५	

अनुसूची - २

बेरूजु दफा २.१ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची - ३

आ.व. : २०८१/८२ अवधी : २०८१/०४/०१ - २०८२/०३/३२							
प्राप्ति र भुक्तानीको एकिकृत वार्षिक प्रतिवेदन (बजेट र गैरबजेट निकाय)							
क्र.स./आर्थिक सङ्केत	विवरण	चालु आ.ब.को कारोबार			गत आ.ब. को कारोबार		
		नगद	तेस्रो पक्ष भुक्तानी (सोझै भुक्तानी)	जम्मा	नगद	तेस्रो पक्ष भुक्तानी (सोझै भुक्तानी)	जम्मा
	राजस्व, अनुदान र अन्य प्राप्ति						
११०००	कर	१०,२९,०३,७५२.६३	०	१०,२९,०३,७५२.६३	१०,५६,६७,९५२.९९	०	१०,५६,६७,९५२.९९
१३०००	अनुदान	३२,८९,६५,४८८.४२	०	३२,८९,६५,४८८.४२	३२,८१,३३,६१०.००	०	३२,८१,३३,६१०.००
१४०००	अन्य राजस्व	६०,४०,६६९.३५	०	६०,४०,६६९.३५	५२,१५,६४४.७०	०	५२,१५,६४४.७०
१५०००	विविध प्राप्ति	६१,७३३.८०	०	६१,७३३.८०	६७,३९८.००	०	६७,३९८.००
क	**कुल जम्मा प्राप्ति**	४३,७९,७१,६४४.२०		४३,७९,७१,६४४.२०	४३,९०,८४,६०५.६९		४३,९०,८४,६०५.६९
३	चालु	३०,२५,५६,८४४.०४	०	३०,२५,५६,८४४.०४	२९,५७,३६,७३२.४८	०	२९,५७,३६,७३२.४८
२१०००	पारिश्रमिक / सुविधा	१८,२७,००,४२६.७४	०	१८,२७,००,४२६.७४	१६,२२,९६,४१५.४४	०	१६,२२,९६,४१५.४४
२२०००	मालसामान तथा सेवाको उपयोग	७,१६,७३,७८४.९१	०	७,१६,७३,७८४.९१	७,५३,६४,१३५.९२	०	७,५३,६४,१३५.९२
२४०००	ब्याज, सेवा शुल्क तथा बैंक कमिशन	९३,७९,७३२.३९	०	९३,७९,७३२.३९	०	०	०
२५०००	सहायता (Subsidy)	३,३५,२८,७८५.००	०	३,३५,२८,७८५.००	२,८१,०२,९७३.००	०	२,८१,०२,९७३.००
२६०००	अनुदान	२,९८,०५०.००	०	२,९८,०५०.००	०	०	०
२७०००	सामाजिक सुरक्षा	४७,३३,८६५.००	०	४७,३३,८६५.००	२,०१,१८,८२६.००	०	२,०१,१८,८२६.००
२८०००	अन्य खर्च	२,४२,२००.००	०	२,४२,२००.००	९८,५४,३८२.१२	०	९८,५४,३८२.१२
४	पूंजीगत	१३,६५,४३,४३७.४९	०	१३,६५,४३,४३७.४९	१२,०६,६२,७९३.३३	०	१२,०६,६२,७९३.३३
३१११०	भवन तथा संरचना	१,३३,४२,०६३.००	०	१,३३,४२,०६३.००	१४,८५,०००.००	०	१४,८५,०००.००
३११२०	सवारी साधन, मेशिनरी औजार, फर्निचर्स तथा फिक्चर्स	५४,८२,०१२.३०	०	५४,८२,०१२.३०	३७,८६,१५०.५३	०	३७,८६,१५०.५३
३११३०	अन्य पूँजीगत खर्च	१४,३०,५४५.००	०	१४,३०,५४५.००	०	०	०
३११४०	सुरक्षा उपकरण	६,००,०००.००	०	६,००,०००.००	०	०	०

३११५०	सार्वजनिक निर्माण	११,०६,२४,२९५.१९	०	११,०६,२४,२९५.१९	११,५३,९१,६४२.८०	०	११,५३,९१,६४२.८०
३११६०	निर्मितसरचनाको सुधार खर्च	१,००,०००.००	०	१,००,०००.००	०	०	०
३११७०	पूँजीगत सुधार खर्च	४९,६४,५२२.००	०	४९,६४,५२२.००	०	०	०
ख)	**कुल जम्मा भुक्तानी**	४३,९१,००,२८१.५३		४३,९१,००,२८१.५३	४१,६३,९९,५२५.८१		४१,६३,९९,५२५.८१
ग)	**बचत /कमी (ग = क-ख)**	(११,२८,६३७.३३)		(११,२८,६३७.३३)	२,२६,८५,०७९.८८		२,२६,८५,०७९.८८
घ)	**धरौटी, आकस्मिक कोष लगायतका अन्य कोषको मौज्दातको थप/घट (+/-)**	१,६४,९७,५०६.४७		१,६४,९७,५०६.४७	(९४,९९,७९५.९३)		(९४,९९,७९५.९३)
घ.१)	**कट्टी रकम भुक्तानी/दाखिला गर्न बाकी**				(७,२५,९२५.०९)		(७,२५,९२५.०९)
ङ)	**यस आ.ब.को नगद तथा बैंक मौज्दात (बचत /(कमी)) (ङ = ग+घ)**	१,५३,६८,८६९.१४		१,५३,६८,८६९.१४	१,३१,८५,२८३.९५		१,३१,८५,२८३.९५
च)	**गत आ.व.को नगद तथा बैंक मौज्दात**	६,८०,०१,१९७.८१		६,८०,०१,१९७.८१	५,४८,१५,९१३.८६		५,४८,१५,९१३.८६
छ)	**विनिमय नाफा/घाटा तथा अन्य समायोजन**						
ज)	**आ.व. अन्तको बाँकी नगद तथा बैंक मौज्दात (ज= ङ+च+छ)**	८,३३,७०,०६६.९५		८,३३,७०,०६६.९५	६,८०,०१,१९७.८१		६,८०,०१,१९७.८१

बेरूजु दफा ५९ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची -४

सि.न	निर्माण व्यवसायी	ठेक्का	सम्झौता मिति	कार्य सम्पन्न मिति	बीमा को मिति	भुक्तानी	हुनुपर्ने महिना	भएको महिना	लागू नभएको महिना	प्रति महिना दर	असुल उपर गर्नु पर्ने
१	पोखरी तान्वे क्नस्ट्रक्सन	Construction of blacktop road cow form, jiri hospital to ward office -५	२०८०।१२।२०	२०८१।७।१४	२०८१।३।१०-२०८२।३।२२+३६५ दिन	६४७४३	२०	१२	८	३२३७.१५	२५८९७

बेरूजु दफा ७५ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची -५

भौचर नं	शिर्षक	फर्मको नाम	रकम
५७५।२०८१।१२।२७	मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री	रोजन ट्रेड सप्लायर्स	४९२६८०
६११।२०८२।१।१९	मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री	जागोस सप्लायर्स	१८१३६५
८९७।२०८२।३।१९	मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री	इसान ट्रेडर्स	११८०००
९७५।२०८२।३।२१	मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री	यू एन एस व्याग प्रोडक्स	५०८५००
१००६।२०८२।३।२३	मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री	गुडविल सप्लायर्स	४८३०७५
१०२६।२०८२।३।२३	मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री	के एण्ड एस सप्लायर्स	१४२५००
८७४।२०८२।३।१७	छपाई कार्यक्रम	जागोस सप्लायर्स	४२३७५०
९५।२०८१।६।१८	पुस्तक तथा सामाग्री खर्च		१७४०००
१०२८।२०८२।३।२३	अन्य कार्यालय संचालन खर्च	सीता जनरल सप्लायर्स	४६०९००
४००।२०८१।११।६	कार्यक्रम संचालन खर्च	होराइजन मिडिया नेटवर्क प्राली	२०००००
७१३।२०८२।२।६	कार्यक्रम संचालन तथा व्यवस्थापन	जागोस सप्लायर्स	३४०१३०
१४३।२०८१।११।२८	मेशिनरी औजार कम्प्युटर लगायत	न्यू नमस्ते इन्टरप्राइजेज	९६५०२०
३११।२०८२।३।२३	मेशिनरी औजार कम्प्युटर लगायत	श्रीमद सप्लायर्स	२३९५६०
जम्मा			४७२९४८०

सुझाव

स्थानीय तहहरूद्वारा प्रदान गरिने सेवालाई छिटो, सरल, सुलभ र गुणस्तरीय बनाई स्थानीय जनताको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउन यस स्थानीय तहले कानुन तथा नीति निर्माण, साधन स्रोतको प्रभावकारी परिचालन, विकास प्रशासन, राजस्व परिचालन, नियमित सेवा प्रवाह, आर्थिक प्रशासन लगायतका विषयमा तपसिल अनुसारका सुधार गर्नुपर्दछः

- वित्तीय हस्तान्तरण र राजस्व बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने रकम सम्बन्धित मार्गदर्शनमा तोकिएबमोजिम विनियोजनमा कुशलता, कार्यान्वयनमा दक्षता र अपेक्षित नतिजा प्राप्त हुने गरी बजेट विनियोजन गरी समयमै पारित गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक आयका क्षेत्रहरू पहिचान गरी आन्तरिक आय वृद्धि गर्नुपर्दछ। कार्ययोजना तयार गरी विगतका आय बक्यौता असुल गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- नेपालको संविधानको धारा ५९ को उपधारा ७ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको बजेट घाटा व्यवस्थापन तथा अन्य वित्तीय अनुशासन सम्बन्धी व्यवस्था संघीय कानुन बमोजिम हुने उल्लेख भएकोमा कतिपय प्रदेश र स्थानीय तहले यस सम्बन्धी कानुन निर्माण गर्दा संघीय कानुनसँग सामाञ्जस्यता कायम नगरेकोले यसमा सुधार हुनुपर्दछ ।
- स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको सुविधा सम्बन्धी ऐन अनुसार मात्र पदाधिकारीलाई तोकिएको सुविधा व्यवस्था गर्नुपर्दछ। निर्वाचित हुने पद बाहेक राज्यकोषबाट तलव सुविधा बेहोर्ने गरी नियुक्त हुने सबै पदमा योग्यता र मापदण्ड तोकिनुपर्दछ ।
- स्थानिय सेवा ऐन र नियम अनुसार सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणको आधारमा सङ्गठन संरचना निर्माण गरी स्थायी पद सिर्जना, पद दर्ता र पदपूर्ति गरी कर्मचारी व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ।
- भौगोलिक अवस्था, स्रोतको उपलब्धता, सेवा प्रवाहको अवस्थासमेतका आधारमा कानुन बमोजिम जनशक्ति व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ । पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको क्षमता विकास गरी कार्यसम्पादनमा प्रभावकारिता ल्याउन प्रशिक्षण तथा तालिमको व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- अनुदान दिने विषय, क्षेत्र, वर्ग, समूहबारे कानुनबाट नै स्पष्ट गरी अन्तिम प्रयोगकर्तालाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने तथा उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि हुने गरी अनुदान प्रदान गर्नुपर्दछ । अति विपन्न र न्यून आय वर्गलाई सेवामा पहुँच दिन प्रदान गरिने सुविधा सोही वर्गमा पुगेको सुनिश्चित गर्न सो प्राप्त गर्नेको विवरण सार्वजनिकीकरण गर्नुपर्दछ ।
- व्यावसायिक प्रकृतिको संस्थाहरूलाई पुँजीगत अनुदान प्रदान गर्दा लाभग्राहीले प्राप्त गर्ने लाभको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ । यस्ता संस्थाहरु विघटन भएमा बाँकी सम्पत्ति लगानीको अनुपातमा फिर्ता हुने सुनिश्चितता हुन पर्दछ। यस्तो निर्माण व्यक्तिगत स्वामित्व रहेको जग्गा वा सम्पत्तिमा गरिनु हुँदैन ।
- एउटै प्रकृतिको काममा समेत लागत अनुमान टुक्र्याई सोझै खरिद गर्ने, पूर्वानुमान गर्न सकिने अवस्थामा पनि लागत अनुमान यथार्थपरक तवरले तयार नगरी भेरिएसनबाट थप कार्य गराउने प्रवृत्तिमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- खरिद सम्झौताको निर्धारित समयमा ठेक्काको काम सम्पन्न गर्नुपर्दछ। म्याद थप कार्यलाई वस्तुनिष्ठ र तथ्यमा आधारित बनाउनुपर्दछ। निर्माण व्यवसायी वा उपभोक्ताबाट भएको निर्माण कार्यको विस्तृत विवरण देखिने गरी तोकिएको ढाँचामा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८(५) बमोजिम स्थानीय तहले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई पारदर्शी, उत्तरदायी र जवाफदेही बनाउन सार्वजनिक तथा सामाजिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाइ गर्नुपर्दछ।
- स्थानीय तहले आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही मापदण्डका आधारमा आर्थिक सहायता वितरण गरी प्राप्त गर्नेको नाम सार्वजनिक गर्नुपर्दछ। त्यसैगरी अनुत्पादक र वितरणमुखी कार्यक्रममा गरिने खर्च घटाउनुपर्दछ।
- आधारभूत तथा माध्यमिक तहका विद्यालयहरूमा प्रचलित नियमले तोकेअनुसार शिक्षक विद्यार्थी अनुपातको आधारमा शिक्षक संख्या कायम गरी बढी भएका शिक्षकहरू समायोजन गर्नुपर्दछ।
- एकीकृत शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा रहेका विद्यार्थी संख्याको आधारमा दिवा खाजा, छात्रवृत्ति, पाठ्यपुस्तक र अन्य अनुदान रकम विद्यालयलाई निकासा दिनुपर्दछ ।

- बजेट तर्जुमा पूर्व नै अनुमान गर्न सकिने शीर्षकमा समेत अर्थ विविध वा अबण्डामा बजेट राख्ने र वर्षान्तमा रकमान्तर गरी खर्च गर्ने परिपाटी नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- पूर्व तयारीका कार्य सम्पन्न भएका आयोजनामा मात्र बजेट विनियोजन गर्नुपर्दछ। स्रोतको सुनिश्चितताबेगरका कार्यक्रम/आयोजनामा आगामी वर्षको लागि दायित्व सिर्जना गरी भुक्तानी बाँकी राख्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- कार्यालय तथा अस्पताल भवन, सडक, सिँचाइ, खानेपानी जस्ता आयोजनाहरू कार्यान्वयन गर्दा स्पेसिफिकेशनले तोकेको संख्यामा निर्माण सामग्रीहरूको गुणस्तर परीक्षण गराउनुपर्दछ। साथै रनिङ्ग बिलसाथ गुणस्तर परीक्षण प्रतिवेदन संलग्न गरेर भुक्तानी दिनुपर्दछ।
- उपभोक्ता समितिबाट काम गराउँदा खरिद सम्झौतामा तोकिए बमोजिमको जनसहभागिताको अंश समितिबाट व्यहोर्ने गरी सम्झौता गरेकोमा कतिपय काममा सो अंश व्यहोरेको यकिन नगरी भुक्तानी दिएकोले सम्बन्धित कर्मचारीलाई जवाफदेही बनाउनुपर्दछ ।
- जटिल प्रविधि तथा उपकरणको प्रयोग हुने निर्माण कार्य र सामग्री खरिद गर्ने कार्य समेत उपभोक्ता समितिबाट गराएकोले सोमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ ।
- कृषि, पशु, सहकारी संस्था लगायतलाई विभिन्न प्रयोजनमा अनुदान उपलब्ध गराउँदा किसानको सूचीकरण, वर्गीकरण, परिचयपत्रको व्यवस्था गरी तीनै तहको समन्वयमा दोहोरो नपर्ने व्यवस्था गर्दै एकीकृत विद्युतीय अभिलेख राखी वितरण गर्नुपर्दछ। नाफामूलक संस्थालाई अनुदान वितरण गर्नु हुँदैन।
- सहकारी तथा गरिबी सम्बन्धी व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (कोपोमिस) तथा विद्यमान सहकारी ऐन तथा नियमको आधारमा सहकारी संस्थाहरूको सुपरिवेक्षण गरी उक्त ऐन नियम अनुसार सञ्चालन भए नभएको सुनिश्चित गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कार्यविधि तयार गरी कार्यसम्पादनलाई मितव्ययी, पारदर्शी र व्यवस्थित गर्नुपर्दछ। अन्तिम लेखापरीक्षण अगावै आन्तरिक लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी सोबाट देखिएका बेहोरा जिम्मेवार व्यक्तिले फर्स्यौट गर्नुपर्दछ।
- वित्तीय अनुशासन कायम गर्न लेखापरीक्षण प्रतिवेदनको सार्वजनिकीकरण तथा बेरुजु फर्स्यौटको कानुनी व्यवस्था एवं संयन्त्र तय गरिनुपर्दछ । लेखा समितिको कार्यसञ्चालन सम्बन्धी कानुन तर्जुमा गरी सो समितिलाई प्रभावकारी बनाई बेरुजु फर्स्यौट कार्यलाई व्यवस्थित बनाउनुपर्दछ।
- सरकारी पेश्की बाँकी रहेकालाई सार्वजनिक पदमा नियुक्ति नगर्ने तथा निर्वाचित हुने पदको हकमा उम्मेदवार हुन वञ्चित गर्ने एवं म्याद नाघेको पेश्कीको विवरण सार्वजनिक निकायले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ७ दिनभित्र सार्वजनिकीकरण गर्ने कानुनी व्यवस्था हुनुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा असुल गर्नुपर्ने बेरुजु कायम रहेकोमा सो फर्स्यौट नगरुञ्जेल वृत्ति विकासमा रोक्का गर्ने तथा नयाँ नियुक्ति नहुने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा बेरुजु कायम भएमा सो व्यक्तिलाई उक्त बेरुजुबारे समयमै जानकारी गराउनुपर्ने र जानकारी नगराउने कर्मचारी उपर विभागीय कारबाही गर्ने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- जिन्सी सामग्री, यन्त्र उपकरण तथा औजारहरु आवश्यकता र औचित्यका आधारमा खरिद गरी उपयोगको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ । मौज्दातमा रहेका यन्त्र, उपकरण र औजार मर्मत सम्भार गरी उपयोग हुन नसक्ने अवस्था एकीन गरेर मात्र खरिद गर्नुपर्दछ ।
- जुनसुकै तरिकाले प्राप्त गरेको जिन्सी एवं सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख अनिवार्य रूपमा सार्वजनिक सम्पत्ति व्यवस्थापन प्रणाली (पाम्स) मा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा २९ अनुसार कार्यालयको जनशक्तिले गर्न नसक्ने कामको लागि मात्र परामर्श सेवा खरिद गरी परामर्शदाता माथिको निर्भरता कम गर्नु पर्दछ । तयार गरिएका विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन लगायतका प्रतिवेदनहरू क्रमिक रुपले कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ।
- सरकारी डिजिटल सेवाहरूको गुणस्तर, पहुँच र विश्वसनीयता बढाउन सेवा स्तर सम्झौता तथा गोपनीयता सम्झौता अनिवार्य गर्नुपर्दछ। एकै प्रकारको कामको लागि निकायगतरूपमा अलग - अलग सूचना प्रविधि प्रणाली खरिद गर्ने कार्यमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ।
- सेवा प्रवाहको प्रभावकारिता लागि नागरिक सचेतना वृद्धि कार्यक्रम गर्नुका साथै नागरिकबाट पृष्ठपोषण प्राप्त गर्ने विधि अवलम्बन गर्नुपर्दछ। समयको उपलव्धता एवं सेवा खरिद गर्ने सामर्थ्य सहितको सेवा प्रवाह तय गरिनुपर्दछ ।
- सेवाग्राही समेतको योगदानमा आधारित रही विभिन्न कोषको स्थापना भएकोमा यस्ता कोषको रकम खर्च गर्दा सेवाग्राहीको हित संरक्षण भएको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ ।